

Arktický festival 2018-21
Arctic Festival 2018-21

Arktický festival 2018–21 / Arctic Festival 2018–21

www.arktickyfestival.cz

Festival arktické a české kultury a vědy

A Festival of Arctic and Czech Culture and Science

Vydání brožury finančně podpořil

Fond pro bilaterální vztahy v rámci Fondů EHP a Norska 2014–21.

The publication of the brochure was financially supported by

the Fund for Bilateral Relations within the EEA and Norway Grants 2014–21.

Vydává Fakulta životního prostředí Univerzity Jana Evangelisty Purkyně
v Ústí nad Labem

Issued by the Faculty of Environment, Jan Evangelista Purkyně University
in Ústí nad Labem

Náklad 200 výtisků / 200 copies

Editori / Editors: PhDr. Ing. Zdeněk Lyčka, Miroslav Wanek

Ústí nad Labem 2021

Přední strana obálky

Hivshu z Grónska na Arktickém festivalu 2019 v Praze. Foto Zdeněk Lyčka

Zadní strana obálky

Dryádka osmiplátečná, Kapp Linné, Isfjord Radio, Svalbard. Foto Miroslav Wanek

Cover Page

Hivshu from Greenland at the Arctic Festival 2019 in Prague. Zdeněk Lyčka Photo

Back Page

Mountain Avens, Kapp Linné, Isfjord Radio, Svalbard. Miroslav Wanek Photo

Obsah / Content

Úvod	4
Introduction	6
Doma na Špicberkách 2018	11
At Home in Svalbard 2018	16
Arktický festival 2019	23
Arctic Festival 2019	28
Arktický festival 2019 – přednášky	34
Arctic Festival 2019 – Lectures	34
Arktický festival 2020–21	53
Arctic Festival 2020–21	63
Arktický festival 2020–21 – přednášky	73
Arctic Festival 2020–21 – Lectures	73

Úvod

ARKTICKÝ FESTIVAL je tradiční festival arktické a české kultury a vědy. Jeho hlavním cílem je prohlubování již existujících kontaktů mezi českými a arktickými umělci a vědci a navazování spolupráce mezi novými partnery.

Odborná i laická veřejnost může díky Festivalu proniknout do výsledků práce českých a severských vědců v arktickém výzkumu a poznat společné česko-arktické kulturní a vědecké aktivity v Česku a v Arktidě. Česká veřejnost může získat povědomí o arktických národech a vychutnat si jedinečnou kulturu z různých částí dalekého Severu. Veřejnost v Arktidě se naopak může seznámit s kulturou českou.

Festival se zkrátka snaží ukázat, jak kultura dokáže vyvolat zájem médií o vědecký výzkum v Arktidě, jak lze vědu přiblížit neobdobnému publiku i jak může zájem veřejnosti ovlivnit přístup zúčastněných stran k poskytování a zvyšování finančních prostředků na další vědecký výzkum. A naopak – vědecká obec svojí dlouholetou přítomností v Arktidě, množstvím osobních kontaktů a svou prestiží otevírá dveře hudebním, výtvarným a dalším kulturním projektům, které by se jinak do těchto míst nedostaly a ani arktická kultura by v Česku neměla tak snadnou cestu. Jde tedy o vzájemně užitečnou symbiózu.

Dům Julia Payera v Longyearbyenu, součást České arktické vědecké infrastruktury na Svalbardu / The Julius Payer House in Longyearbyen, part of the Czech Arctic Research Infrastructure in Svalbard. Zdeněk Lyčka Photo

Čeští vědci, pracující zejména na Stanici Josefa Svobody, součásti České arktické vědecké infrastruktury na Svalbardu/Špicberkách¹⁾, provádějí velmi intenzivní výzkum změny klimatu a důsledků tání mořských a suchozemských ledovců. Ve spolupráci s arktickými a dalšími zahraničními partnery se snaží najít odpověď na otázky, jak arktický ekosystém reaguje na globální oteplování a jak globální oteplování ovlivňuje lidskou činnost. Výsledky jejich výzkumu v mezinárodním měřítku lze využít například při úpravě a čištění pitné vody a odpadních vod, ve farmaceutickém průmyslu a lékařství, při výživě hospodářských zvířat včetně akvakultury a při výrobě doplňků lidské stravy.

I ty nejzávažnější vědecké výsledky však obvykle nejsou snadno dostupné laické veřejnosti, kterou leckdy příliš dlouho nezajímají, pokud se k ní vůbec dostanou. Lidé se neustále potýkají s přetlakem nových nebo permanentně recyklovaných informací z médií, sociálních sítí a z obecně zrychleného tempa života. Pokud se věda propojí s určitou kulturní oblastí, jako je literatura, umění, hudba nebo divadlo, může vzrůst její kredit. Vhodný kulturní rámec dokáže vdechnout výsledkům vědeckého výzkumu nový život.

Vědci zaměřeni na fakta, sběr a katalogizaci dat mohou prostřednictvím umělecké zkušenosti nebo dialogu s umělci objevit hlubší opodstatnění své práce, druh nehmotného povzbuzení, pocit sounáležitosti s lidskými emocemi a touhami. Umělec se naproti tomu může o daném tématu dozvědět mnoho podrobností a najít v něm více asociací a symboliky. Může se také nadchnout odhalováním neznámého, systematickým a houževnatým přístupem, konceptualismem a erudicí, což jsou v podstatě společné rysy vědců i umělců.

V dnešní době je široce používaným pojmem interdisciplinarita, kam jistě patří i propojení vědy a kultury na základě společného tématu nebo zájmu. Vědci například zkoumají pohyby ledu a jejich dopad na životní prostředí, výskyt mikroorganismů v nejsevernějších oblastech světa apod. Umělec, který se zabývá stejným tématem, se může zajímat o symboliku tání a pomíjivosti, dokáže chránit životní prostředí uměleckými prostředky a zprostředkovat určitý filozofický nebo metafyzický přístup k tomuto tématu.

Myšlenka propojení vědy a kultury je podrobně zformulována v článku: ***Punk's not dead, even at the Czech Arctic Scientific Station in Svalbard***²⁾.

Zdeněk Lyčka a Miroslav Wanek, zakladatelé Arktického festivalu

1) Svalbard je norská teritoriální jednotka zahrnující Špicberky a Medvědí ostrov.

2) *Oceanologia* (oficiální časopis Výboru pro mořský výzkum a Oceánologického institutu Polské akademie věd), svazek 62, vydání 4, část B, říjen–prosinec 2020, str. 622-627

Grónsko / Greenland Zdeněk Lyčka Photo

Introduction

ARCTIC FESTIVAL is a traditional festival of Arctic and Czech culture and science. Its main aim is to deepen the already established contacts between Czech and Arctic artists and scientists and starting cooperation between new partners.

Thanks to the Festival, both professional and non-professional audiences can become acquainted with the achievements of Czech and Nordic scientists in Arctic research and learn about joint Czech-Arctic cultural and scientific activities in Czechia and in the Arctic. The Czech public can gain awareness of the Arctic nations and enjoy a unique culture from different parts of the far North. On the contrary, the public in the Arctic can get closer to Czech culture.

In short, the Festival tries to present how culture can increase media interest in scientific research in the Arctic and make science more visible to the public. Increased interest of the public can influence the stakeholders' approach to providing and increasing finances for further scientific research. On the other

hand, scientists, with their long presence in the Arctic, their number of personal contacts and prestige, can open the door to music, art and other cultural projects that would not otherwise appear in these places, and even Arctic culture would not be so easily accepted in Czechia. It is therefore a mutually beneficial symbiosis.

*Experimentální komory na Svalbardu, v nichž čeští vědci zkoumají reakce na oteplování. / Experimental boxes in Svalbard, in which Czech scientists study Arctic warming. **CPE Archive Photo***

Czech scientists, operating mainly at the Josef Svoboda Station, part of the Czech Arctic Research Infrastructure in Svalbard, undertake very intensive research on climate change and the impact of sea and land ice disappearance. In collaboration with Arctic and other foreign partners, they try to find answers to the questions of how the Arctic ecosystem responds to global warming and how global warming affects human activity. The results of their research on an international scale can be used, for example, in the treatment and refinement of drinking water and wastewater, in the pharmaceutical industry and medicine, in livestock nutrition, including aquaculture, and in the production of nutritional supplements for people.

However, even the most serious scientific results are usually not readily available to a non-professional audience. They do not often hold the attention of the public for a very long time if they ever reach it. People must continually struggle with the overpressure of new or constantly recycled information coming to them from the media, social networks and through the generally accelerated pace of life. If science is interconnected with a cultural discipline, such as literature, art, music or theatre, its account can be enriched. A suitable cultural framework can bring new life to the results of scientific research.

Through an artistic experience or dialogue with artists, fact-oriented scientists, who are focused on data collecting and cataloguing, can discover another legitimacy of their work, a kind of intangible encouragement, a sense of belonging to human emotions and desires. An artist, on the other hand, can learn many details about a given topic and find more associations and symbolism in them. He or she can also be inspired by the enthusiasm for revealing the unknown, by systematic and persistent approaches, conceptualism and erudition, which are, after all, common features of both scientists and artists.

Today's widely used term is interdisciplinarity which certainly includes the interconnection of science and culture based on a common theme or interest. For example, researchers examine ice movements and their environmental impact, the occurrence of microorganisms in the northernmost part of the world, etc. An artist dealing with the same subject may be interested in the symbolism of melting and ephemerality. He or she can defend the environment by artistic means and mediate a certain philosophical or metaphysical approach to this theme.

Svalbard Romek Hanzlik Photo

The idea of connecting science and culture is formulated in detail in the article: ***Punk's not dead, even at the Czech Arctic Scientific Station in Svalbard***^{3]}.

Zdeněk Lyčka and Miroslav Wanek, founders of the Arctic Festival

Oceanologia (2020) 62, 622–627

Available online at www.sciencedirect.com

ScienceDirect

Journal homepage: www.journals.elsevier.com/oceanologia

ORIGINAL RESEARCH ARTICLE

Punk's not dead, even at the Czech Arctic Scientific Station in Svalbard

Zdeněk Lyčka^{a,*}, Josef Elster^{b,c}

^a Ministry of Foreign Affairs of the Czech Republic, Praha, Czech Republic

^b Centre for Polar Ecology, Faculty of Science, University of South Bohemia, České Budějovice, Czech Republic

^c Institute of Botany, Czech Academy of Sciences, Třeboň, Czech Republic

Received 4 December 2019; accepted 30 March 2020

Available online 21 April 2020

3] [Oceanologia](#) (official journal of the Marine Research Committee and the Institute of Oceanology of the Polish Academy of Sciences), Volume 62, Issue 4, Part B, October–December 2020, Pages 622–627.

HJEMME PÅ SVALBARD DOMA NA ŠPICBERKÁCH

LONGYEARBYEN - PYRAMIDEN

21.8. – 13.9.2018

Doma na Špicberkách 2018

U příležitosti 100. výročí vzniku Československa, 25. výročí vzniku České republiky a 10. výročí zahájení pravidelných výzkumných pobytů českých vědců na norském souostroví Svalbard proběhl ve dnech 21. srpna až 13. září 2018 ve svalbardském správním středisku Longyearbyen a v opuštěném hornickém městečku Pyramida, dříve spravovaném ruským trustem Arktikugol, kulturně-vědecký festival DOMA NA ŠPICBERKÁCH 2018, nazvaný podle kulturního středobodu celé akce – koncertu avantgardní punk-rockové kapely Už jsme doma (UJD) a vydání jejího nového CD. Projekt nazvaný Dny české kultury a vědy vznikl ve spolupráci se svalbardskými partnery.

Miroslav Wanek Archive

Vědecká část projektu vyvrcholila ve dnech 6.–8. září 2018 vědeckou konferencí, kterou v budově Univerzitního centra na Svalbardu (UNIS) zahájil rektor UNIS Harald Ellingsen. Zdravici pronesli rektor Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích (JU) Tomáš Machula, děkan Přírodovědecké fakulty JU František Vácha, ředitel sekce mezinárodních vztahů Norského polárního institutu Kim Holmén, ředitel Centra polární ekologie JU a vedoucí české vědecké stanice na Svalbardu Josef Elster, zástupce Ministerstva zahraničních věcí Zdeněk Lyčka a frontman UJD Miroslav Wanek. Prezentace dvanácti přednášejících proběhly v prostorách UNIS, Domu Julia Payera (součásti Stanice Josefa Svobody na Svalbardu) a v kostele Svalbard Kirke (vše v Longyearbyenu).

*Miroslav Wanek při zahájení Festivalu v přednáškovém sále UNIS / Miroslav Wanek at the Festival opening at the UNIS lecture hall. **Romek Hanzlík Photo***

Kulturní část projektu tvořilo několik okruhů. V oblasti výtvarného umění byl v Longyearbyenu představen projekt umělkyň z UMPRUM *Tři ženy: umělecké objekty v prostoru* (Dana Elsterová: *Letící vzkaz*, Anna Leschingerová: *Světelná zvonkohra* a Anežka Podzemská: *Paprsky půlnočního slunce*).

Anna Leschingerová

Světelná zvonkohra
Luminous Chime

Romek Hanzlík Photo

Ve výstavním prostoru Galleri Svalbard byly od 21. srpna do 13. září vystaveny ilustrace Martina Velíška k českému překladu inuitských mýtů a pověstí (vernisaž za osobní účasti autora se konala 7. září). V kostele Svalbard Kirke byly od 21. srpna do 13. září vystaveny ilustrace Luboše Drtiny k českému překladu sámských pohádek a pověstí (vernisaž proběhla rovněž 7. září).

Martin Velišek

*Grónské mýty a pověsti
v Galleri Svalbard
Myths and Legends
from Greenland
at the Svalbard Gallery*

Zdeněk Lyčka Photo

Zprava / From the right:

*Martin Velišek
(autor / author)*

*Zdeněk Lyčka
(spoluorganizátor Festivalu
Festival co-organiser)*

*Jan Martin Berg
(ředitel galerie / gallery director)*

*Michal Mihok
(hudebník / musician)*

Roman Kolařík Photo

Divadlo Buchty a loutky připravilo dětem ze dvou místních mateřských škol a umělecké školy workshop s výrobou rekvizit pro hudebně-loutkové představení *Pět ran do čepice* (norsky *Fem slag i lua*), které se konalo 8. září v prostorách kulturního střediska Huset. Vlastní divadelní představení proběhlo v norštině (překlad Katrine Lundgren) – včetně průvodního slova (Zdeněk Lyčka) a písní, které společně s UJD zazpíval norský zpěvák Stefan Lindal Theofilakis.

Romek Hanzlík Photo

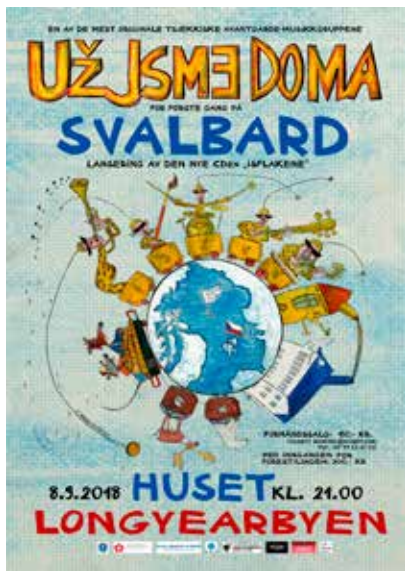

Kulturním vyvrcholením Dnů české kultury a vědy byl koncert UJD 8. září v kulturním středisku HUSET. Během večera bylo v HUSETU pokřtěno nově CD této kapely s názvem *Kry*.

Koncert UJD v HUSETU / UJD performing at HUSET. Lubomír Wurm Photo

Kapela UJD realizovala následující den dva mikrokonzerty v opuštěném hornickém městečku Pyramida (v Kulturním domě a v hotelu Tulipán) severovýchodně od Longyearbyenu.

Miroslav Wanek Archive

O Dny české kultury a vědy se živě zajímala česká média. ČT Art odvysílala 9. a 26. září reportáže v pořadu Události v kultuře, další mediální vystupy proběhly v denících, týdenících, časopisech a na internetu. Na základě mediálních ohlasů začala Česká televize natáčet dokument o činnosti českých vědců na Svalbardu, již se podílejí na řešení konkrétních vědeckých problémů Arktidy v mezinárodním měřítku.

Romek Hanzlík Photo

Jakub Čermák Photo

Skupina Už jsme doma natočila na Svalbardu videoklip ke své písni *Cesta* (režie Jakub Čermák), který byl následně prezentován jak v České televizi, tak na internetu, kde sklídl silný mezinárodní ohlas, a rozšířil tak povědomí o Festivalu a Svalbardu po celém světě. Upozornil také na vymírající arktické živočišné druhy.

Poděkování za finanční podporu Festivalu patří především panu Ludku Volfovi, Jihočeské univerzitě v Českých Budějovicích, Norskému velvyslanectví v Praze a Českým centrům.

At Home in Svalbard 2018

The cultural and scientific festival AT HOME IN SVALBARD 2018 took place from 21 August to 13 September 2018 in Longyearbyen, the Svalbard administrative centre, and in the abandoned mining ghost-town of Pyramiden, previously run by the Russian trust Arktikugol. The Festival was held in honour of the 100th anniversary of Czechoslovakia, the 25th anniversary of the Czech Republic's establishment and the 10th anniversary of regular research stays of Czech scientists on the Norwegian archipelago of Svalbard.

The Festival was named after the focal point of the whole event – a concert by the avant-garde punk-rock band Už Jsme Doma (UJD – Already at Home) and the release of their new CD. The project, also called the Days of Czech Culture and Science, was held in cooperation with Svalbard partners.

A lecture at the Julius Payer House / Přednáška v Domě Julia Payera. Romek Hanzlík Photo

The scientific part of the Festival culminated on 6–8 September 2018 in a scientific conference at the premises of the University Centre in Svalbard (UNIS) hosted by Harald Ellingsen, Managing Director. The opening speeches were delivered by Tomáš Machula, Rector of the University of South Bohemia in České Budějovice (USB), František Vácha, Dean of USB's Faculty of Science, Kim Holmén, International Director of the Norwegian Polar Institute, Josef Elster, Director of the Centre for Polar Ecology at USB, Zdeněk Lyčka from the Ministry of Foreign Affairs of the Czech Republic and Miroslav Wanek, leader of the punk-rock band UJD. The presentations of twelve lecturers took place at UNIS, at the Julius Payer House (part of the Josef Svoboda Station in Svalbard) and at the Svalbard Church (all in Longyearbyen).

The cultural part of the Festival consisted of several events. The project by artists from the Academy of Arts, Architecture and Design in Prague (UMPRUM) called *Three Women: Art Objects in Space* was presented in Longyearbyen (Dana Elsterová: *Flying Message*, Anna Leschingerová: *Luminous Chime* and Anežka Podzemská: *Beams of the Midnight Sun*).

Anežka Podzemská: Paprsky půlnocního slunce / Beams of the Midnight Sun **Romek Hanzlík Photo**

At the Svalbard Gallery, illustrations accompanying the Czech translations of Inuit myths and legends by Martin Velíšek were exhibited from 21 August to 13 September (the festive opening with the author's presence took place on 7 September). At the same time, Luboš Drtina's illustrations accompanying the Czech translations of Sámi fairy tales and legends were exhibited at the Svalbard Church (the opening took place on 7 September).

Luboš Drtina

Sámi Fairy Tales and
Legends at the Svalbard
Church

Pohádky a pověsti Sámů
v kostele Svalbard Kirke

Zdeněk Lyčka Photo

The theatre group Buchty a Loutky (Cakes and Puppets) led a workshop for children from two local kindergartens and the art school with the aim to prepare stage properties for the music-puppet show *Five Beats to the Hat* (*Fem slag i lua* in Norwegian), which took place on 8 September at the Huset Culture Centre. The theatre piece was performed in Norwegian (translation by Katrine Lundgren), including an introductory speech by Zdeněk Lyčka and songs played by UJD and sung by Norwegian singer Stefan Lindal Theofilakis.

Miroslav Wanek Archive

*Buchty a Loutky (Cakes and Puppets), UJD and Stefan Theofilakis (third from the right) performing Five Beats to the Hat, HUSET. / Buchty a loutky, UJD a Stefan Theofilakis (třetí zprava) v představení Pět ran do čepice v HUSETU **Roman Kolařík Photo***

On 8 September, UJD performed a concert at the HUSET Culture Centre. This event was the cultural culmination of the Days of Czech Culture and Science. The concert was also a release party of a new CD by UJD entitled *Kry (Ice Flores)*. The following day, UJD played two microshows at the Culture House and at the Tulip Hotel in the abandoned mining ghost-town of Pyramiden, northeast of Longyearbyen.

*UJD performing at the Culture House at Pyramiden / Koncert UJD v Kulturním domě v Pyramidě **Romek Hanzlík Photo***

*UJD performing at the Tulip Hotel at Pyramiden.
Koncert UJD v hotelu Tulipán v Pyramidě*

Vilém Šrail Video/Photo

The Czech media was keenly interested in Czech Science and Culture Days. Czech Television broadcast reports on 9 and 26 September in *Events in Culture*, other media outputs took place in dailies, weeklies, magazines and on the internet. Based on media responses, Czech Television started shooting a documentary raising awareness of the international work of Czech scientists in Svalbard.

During their stay in Svalbard, UJD made a video for their song *Cesta (The Journey)*, directed by Jakub Čermák), which was subsequently presented both on Czech Television and on the internet where it aroused a strong international response and thus spread awareness about the Festival and Svalbard around the world. The song drew attention to the endangered Arctic species, too.

Jakub Čermák Video/Photo

Arctic Festival Archive Photo

Mr Luděk Volf, the University of South Bohemia in České Budějovice, the Embassy of Norway in Prague and the Czech Centres should be especially thanked for their financial support of the Festival.

ARCTIC FESTIVAL ARCTICKÝ FESTIVAL 2019

HUDBA - LITERATURA - FILMY - DÍVADLO - VÝTVARNO - FOTOGRAFIE - VĚDA

ŠPICBERKY, LAPONSKO, GRÓNSKO, NUNAVUT

7.11.2019 - 31.1.2020

Arktický festival 2019

Od listopadu 2019 do ledna 2020 proběhlo v České republice (Praha, České Budějovice, Teplice a Plzeň) reciproční pokračování kulturně-vědeckého projektu DOMA NA ŠPICBERKÁCH 2018 pod názvem ARKTICKÝ FESTIVAL 2019 / Dny arktické a české kultury a vědy. Hlavním cílem Festivalu bylo navázat na akci z roku 2018, prohloubit získané kontakty a zahájit spolupráci mezi novými partnery.

Česká veřejnost se seznámila s výsledky severských a českých vědců v arktickém výzkumu, s kulturou a historií arktických národů a se společnými česko-arktickými kulturními a vědeckými aktivitami v Česku a v Arktidě. Kromě představení klíčových bodů projektu DOMA NA ŠPICBERKÁCH 2018 se české odborné publikum, veřejnost a všichni zájemci v Česku mohli seznámit s jedinečnou arktickou kulturou ze Svalbardu, Laponska, Grónska, Norska a Dánska.

ARKTICKÝ FESTIVAL 2019 uspořádalo Centrum polární ekologie na Jihočeské univerzitě v Českých Budějovicích (CPE) ve spolupráci s Univerzitním centrem na Svalbardu (UNIS) za finanční podpory Fondu pro bilaterální vztahy v rámci Fondů EHP a Norska 2014–2021. Dalšími mezinárodními spolupracujícími partnery byly Velvyslanectví Norska, Kanady, Dánska a Finska v Praze, Norský polární institut a Institut Fridtjofa Nansena.

Zahájení AF 2019 – J. E. Robert Kvile, prof. Josef Elster a šaman Hivshu / AF 2019 Opening – H. E. Robert Kvile, Prof. Josef Elster and shaman Hivshu. CPE Archive Photos

Slavnostní zahájení Festivalu se konalo 7. listopadu 2019 v Karolinu Univerzitě Karlovy, kde vystoupili: Josef Elster, vedoucí CPE, Harald Ellingsen, rektor UNIS v Longyearbyenu, Robert Kvile, velvyslanec Norska v České republice,

Jan Dusík, hlavní poradce v UNEP a Zdeněk Lyčka z Ministerstva zahraničních věcí České republiky. Zahájení Festivalu bylo zakončeno krátkým hudebním vystoupením inuitského šamana Hivshu.

Vědecká část Festivalu byla zahájena v Městské knihovně v Praze 7. listopadu přednáškou Zdeňka Lyčky (MZV) s názvem *Kanadští Inuité jako součást původního inuitského národa a začátky inuitské literatury v Kanadě*, po níž následovalo promítání kanadského dokumentu *Pokud počasí dovolí*. Vědecká konference pokračovala 8. listopadu dopoledne v prostorách Univerzity Karlovy sedmi přednáškami v angličtině simultánně tlumočenými do češtiny; odpoledne následovalo pět přednášek v češtině. Odpolední vědecký program pokračoval v Galerii Českých center promítnutím filmu *Polární ekologie* s komentářem Václava Pavla (CPE) a pěti populárními přednáškami v češtině. Přednáškový blok byl ukončen 11. listopadu na Geofyzikálním ústavu Akademie věd ČR přednáškou *Julius Payer – Záliv smrti* (Jitka Bažantová, Regionální muzeum v Teplicích a Společnost přátel Julia Payera) a prohlídkou originálu Payerova obrazu *Záliv smrti* z r. 1897. Všechny abstrakty v angličtině a češtině jsou k dispozici na [webu CPE](#) a na konci této kapitoly.

*Výstavy v Galerii Českých center v Praze / Exhibitions at the Czech Centres Gallery in Prague.
Zdeněk Lyčka Photo*

Kulturní část Festivalu se skládala z několika akcí.

7. listopadu byly v Galerii Českých center oficiálně otevřeny čtyři výstavy:

- panelová výstava *Česko v Arktidě / Arktida v Česku*
- výstava fotografií *Kanadská Arktida je plná života*
- výstava fotografií *3913 Tasiilaq* z východního Grónska od Oleho G. Jensena
- *Landartové instalace tří žen* z Akademie umění, architektury a designu v Praze (UMPRUM): Dany Elsterové, Anny Leschingerové a Anežky Podzemské

Všechny výstavy byly v Galerii vystaveny do 16. listopadu. Výstavní část Festivalu doprovodily hudebně-filmová projekce Bjørna Anderse Nymoena (Svalbard) s názvem *Arktida* (2019), fotografická prezentace *Fauna jižního Beringova moře* (2019) Čechoameričana Stanislava Chládky a videoprezentace Galerie Jaroslava Fragnera *Made in Nature* (2017) o norské architektuře.

9. listopadu byly v Divadle Archa zahájeny dvě další arktické výstavy v rámci divadelních, literárních a hudebních akcí Festivalu:

- *Grónské mýty a pověsti / Ilustrace Martina Velíška*
- *Sámské pohádky a pověsti / Ilustrace Luboše Drtiny*

Některé z výše uvedených výstav – a další – byly později vystaveny v Regionálním muzeu v Teplicích (rodném městě Julia Payera), na Jihočeské univerzitě v Českých Budějovicích a v Galerii Evropského domu v Plzni.

*Regionální muzeum v Teplicích a plakáty AF / Regional Museum in Teplice and AF posters.
Zdeněk Lyčka and Miroslav Wanek Archive Photos*

9. listopadu předvedlo loutkové divadlo Buchty a loutky spolu s kapelou Už jsme doma (UJD) v Divadle Archa dvě verze hudebního a loutkového představení *Pět ran do čepice* – jedno v norštině (s norským zpěvákem Stefanem Lindalem Theofilakisem), druhé v češtině (se zpěvákem Miroslavem Wanekem, který kvůli náhlé nemoci musel představení odehrát vleže).

Pět ran do čepice v podání Buchet a loutek a UJD v Divadle Archa / Five Beats to the Hat performed by Buchty a Loutky (Cakes and Puppets) and UJD at the Archa Theatre.
Arctic Festival Archive Photo

9. listopadu se v Divadle Archa uskutečnila také debata s norskou spisovatelkou Monikou Kristensenovou a prezentace tří knih: aktualizované brožury *JULIUS PAYER (1841–1915)*, reedice českého překladu Payerovy knihy ***Expedice na severní pól*** (nakladatelství Dauphin) a českého překladu románu ***HOMO sapienne*** (nakladatelství Argo) současné inuitské spisovatelky Niviaq Korneliussonové.

Knihy Moniky Kristensenové přeložené do češtiny / Books by Monica Kristensen translated to Czech

Kytarista Vassvik z Laponska v Divadle Archa / Guitarist Vassvik from Lapland performing at the Archa Theatre

Arctic Festival Archive Photos

Večerní koncerty inuitského šamana Hivshu, kapely Vassvik ze Sápmi/Laponska a hudební skupiny B. A. Nymoena Kapp Mitra ze Svalbardu byly kulturními vrcholy Festivalu v Divadle Archa. Ohlášený koncert UJD byl bohužel na poslední chvíli odvolán kvůli onemocnění hlavního protagonisty kapely.

Důležitou součástí Festivalu bylo také promítání arktických filmů, a to společně se Severským filmovým klubem v rámci *Severského filmového podzimu v Praze* (v Institutu germánských studií UK, Městské knihovně, Kině Evald, Ponrepu a Lucerně) a 13 dalších městech v Česku.

Miroslav Wanek Archive

Vybrané mediální ohlasy

Česká televize odvysílala rozhovory s účastníky Festivalu Janem Dusíkem, Haraldem Ellingsenem a Josefem Elsterem. 7. listopadu byl Zdeněk Lyčka pozván do studia České televize na ***ranní rozhovor o Arktickém festivalu***. Zdeněk Lyčka byl také hostem v přímém přenosu Českého rozhlasu. Francouzská sekce Radio Prague International odvysílala dlouhý rozhovor s Janem Dusíkem a Zdeňkem Lyčkou a na internetové stránce byl zveřejněn ***článek***. Mezi dalšími mediálními výstupy byly ***článek*** v Lidových novinách 9. listopadu a pořady v ***České televizi*** a v ***Českém rozhlase***. Česká televize pokračovala v natáčení dokumentu o mezinárodní práci českých vědců na Svalbardu. Odkazy na mediální výstupy jsou k dispozici v souhrnném článku ***Punk's not dead, even at the Czech Arctic Scientific Station in Svalbard***.

Harald Ellingsen (Norway) delivering his lecture at Charles University.

Harald Ellingsen (Norsko) přednáší na Karlově univerzitě

Zdeněk Lyčka Photo

The scientific part of the Festival began at the Municipal Library of Prague on 7 November 2019 with Zdeněk Lyčka's lecture *Canadian Inuits as part of the original Inuit people and the beginnings of the Inuit literature in Canada*, followed by the screening of the Canadian documentary ***If the Weather Permits***. The scientific conference continued on 8 November in the morning at Charles University with seven lectures in English simultaneously interpreted into Czech; five lectures in Czech followed in the afternoon. The afternoon scientific programme continued at the Czech Centres Gallery with the screening of the film *Polar Ecology* commented by Václav Pavel (CPE), and five popular lectures in Czech. The set of lectures ended on 11 November at the Institute of Geophysics of the Czech Academy of Sciences with the lecture *Julius Payer – Starvation Cove* by Jitka Bažantová (Regional Museum in Teplice and the Society of Friends of Julius Payer) and the public viewing of Julius Payer's original painting *Starvation Cove* (1897). All abstracts in English and Czech are available on the [CPE website](#) and at the end of this chapter.

Photo exhibition 3913 Tasiilaq by Ole G. Jensen at the Czech Centres Gallery.

Fotografická výstava 3913 Tasiilaq Oleho G. Jensena v Galerii Českých center

Zdeněk Lyčka Photo

The cultural part of the Festival consisted of several events.

On 7 November, four exhibitions were officially opened at the Czech Centres Gallery:

- The panel exhibition *Czechia in the Arctic / The Arctic in Czechia*.
- The photo exhibition *Canada's Arctic – Vibrant and Thriving*.
- The photo exhibition *3913 Tasiilaq* from East Greenland by Ole G. Jensen.
- *Landart Objects by Three Women* from the Academy of Arts, Architecture and Design in Prague (UMPRUM): D. Elsterová, A. Leschingerová and A. Podzemská.

All exhibitions were shown at the Gallery until 16 November. The exhibition part of the Festival was accompanied by the film *The Arctic* (2019) by Bjørn Anders Nymoen (Svalbard), the photo presentation *South Bering Sea Animals* (2019) by Stanislav Chládek (USA) and by Jaroslav Fragner Gallery's video *Made in Nature* (2017) on Norwegian architecture.

South Bering Sea Animals by Stanislav Chládek and *The Arctic* by Bjørn Anders Nymoen.
Fauna jižního Beringova moře Stanislava Chládky a Arktida Bjørna Anderse Nymoena
Arctic Festival Archive Photos

On 9 November, two other Arctic exhibitions were opened at the Archa Theatre as part of the theatre, literary and music events of the Festival:

- *Saami Fairy Tales and Legends / Illustrations* by Luboš Drtina.
- *Greenlandic Myths and Legends / Illustrations* by Martin Velíšek.

Later, some of these exhibitions – and several other ones, too – were shown at the Regional Museum in Teplice, the birth city of Julius Payer, at the University of South Bohemia in České Budějovice and at Europa House Gallery in Plzeň.

*Opening of the exhibition Czechia in the Arctic / The Arctic in Czechia at the University of South Bohemia in České Budějovice. / Zahájení výstavy Česko v Arktidě / Arktida v Česku na Jihočeské univerzitě v Českých Budějovicích **Miroslav Wanek and CPE Archive Photos***

At the Archa Theatre – on 9 November – the puppet theatre Buchty a Loutky (Cakes and Puppets) together with the band Už jsme doma/UJD performed two versions of a music-puppet show entitled *Five Beats to the Hat* – one in Norwegian (*Fem slag i lua*, with Norwegian singer Stefan Lindal Theofilakis), the second one in Czech (*Pět ran do čepice* with singer Miroslav Wanek who had to perform lying on his back due to a sudden illness).

*Pět ran do čepice v podání Buchet a loutek a UJD v Divadle Archa / Five Beats to the Hat performed by Buchty a Loutky (Cakes and Puppets) and UJD at the Archa Theatre. **Zdeněk Lyčka Photos***

On 9 November, the Archa Theater also hosted a debate with Norwegian writer Monica Kristensen and a presentation of three books: the updated brochure *JULIUS PAYER (1841–1915)*, the re-edition of the Czech translation of Payer's book *The North Pole Expedition* (published by Dauphin) and the Czech translation of the novel *HOMO sapienne* (published by Argo) by Niviaq Korneliusen, a contemporary Inuit writer.

Arctic Festival Archive

Evening concerts by the Inuit shaman Hivshu, the band Vassvik from Sápmi/Lapland and B. A. Nymoen's band Kapp Mitra from Svalbard were the cultural highlights of the Festival at the Archa Theatre. Unfortunately, the announced UJD concert had to be canceled at the last minute because UJD's frontman fell ill.

Kapp Mitra from Svalbard performing at the Archa Theatre. / Kapp Mitra ze Svalbardu v Divadle Archa Zdeněk Lyčka Photo

The last but not least cultural event of the Festival was the screening of Arctic films realized together with the Nordic Film Club's Nordic Film Autumn in Prague (Institute of Germanic Studies at Charles University, Municipal Library, Evald Cinema, Ponrepo Cinema and Lucerna Cinema) and 13 other cities and towns in Czechia.

Selection of media reports

Czech Television broadcast interviews with the Festival's speakers Jan Dusík, Harald Ellingsen and Josef Elster. On 7 November, Zdeněk Lyčka was invited to the Czech TV studio for a *morning interview* about the Arctic Festival. Zdeněk Lyčka was also a guest in a live broadcast on Czech Radio. The French section of Radio Prague International broadcast long interviews with Jan Dusík and Zdeněk Lyčka, and an *article* was published on the French section's internet site. Other media outputs included an article in the daily Lidové noviny on 9 November, and exposure on *Czech TV* and *Czech Radio*. Czech Television continued shooting the documentary on the international work of Czech scientists in Svalbard. Links to all media outcomes are available in the comprehensive article *Punk's not dead, even at the Czech Arctic Scientific Station in Svalbard*.

Zdeněk Lyčka Archive

Arktický festival 2019 – přednášky Arctic Festival 2019 – Lectures

Městská knihovna v Praze / Municipal Library of Prague
(Mariánské nám. 1, Praha 1)

Čt/Thu 7/11, 17.00–18.30

Přednáška v češtině / Lecture in Czech:

Kanadští Inuité jako součást původního inuitského národa a počátky inuitské literatury v Kanadě

(*Zdeněk Lyčka, Ministerstvo zahraničních věcí, Praha, zdenek_lycka@mzv.cz*)

Canadian Inuits as part of the original Inuit people and the beginnings of the Inuit literature in Canada

(*Zdeněk Lyčka, Ministry of Foreign Affairs, Prague*)

Promítání kanadského dokumentárního filmu *Pokud počasí dovolí* s českými titulky

Screening of the Canadian documentary *If the Weather Permits* with Czech subtitles

Arctic Festival Archive Photo

Přednáška vysvětluje, že současní Inuité jsou členy jednoho původního národa, protože se všichni spolu dokážou dorozumět. Východokanadský dialekt inuitštiny – *inuktitut* – se kromě latinky zapisuje také slabičným písmem a hovoří jím zhruba 35 tisíc obyvatel Kanady. V přehledech a antologiích kanadské literatury začínají být inuitští spisovatelé poprvé zmiňováni až ve druhé polovině 20. století.

The lecture explains that contemporary Inuits are members of one indigenous nation, because everyone can understand each other. The East-Canadian dialect of Inuit – *Inuktitut* – is written both in the Latin alphabet and in the syllabic script and is spoken by some 35,000 people in Canada. In reviews and anthologies of Canadian literature, Inuit writers were first mentioned in the second half of the 20th century.

* * *

Karlova univerzita / Charles University

(Zelená posluchárna č. 141 / Green Conference Room No. 141, Celetná 20, Praha 1)

Pá/Fri 8/11, 9.30–13.00

Lectures **in English** simultaneously interpreted into Czech à 30 min /
Přednášky **v angličtině** se simultánním tlumočením do češtiny à 30 min.:

Arctic Environment: global asset, global victim or global danger?

(Jan Dusík, Principal Adviser, Strategic Engagement for the Arctic and Antarctic, United Nations Environment Programme /UN Environment/, Geneva, jdusik@wwfint.org)

Životní prostředí v Arktidě: globální hodnota, globální oběť, nebo globální ohrožení?

(Jan Dusík, hlavní poradce, Strategické angažmá v Arktidě a Antarktidě, Environmentální program OSN /UN Environment/, Ženeva)

The Arctic is increasingly significant in geopolitical, economic and environmental terms. Understanding the intrinsic relationship between the Arctic environment – climate change, pollution and biodiversity – and the global community is essential for preserving this region as a comfortable living space for its inhabitants, and a universal heritage – rather than turning it into an increasingly environmentally challenged hotspot.

Geopolitický, ekonomický i environmentální význam Arktidy roste. Pochopení zakořeněného vztahu mezi životním prostředím Arktidy – co se týče změny

klimatu, znečištění či biodiverzity – a globálním společenstvím je zásadní pro uchování tohoto regionu jako vhodného místa pro život svých obyvatel a jako univerzálního dědictví – spíše než jeho přerod ve stále ohroženější environmentální hotspot.

Arctic Festival Archive Photo

Czechoslovak/Czech science in the Arctic and the role of the University of South Bohemia

(Hana Šantrůčková, Dean of the Faculty of Science, University of South Bohemia, České Budějovice, hana.santruckova@prf.jcu.cz)

Československá/česká věda v Arktidě a role Jihočeské univerzity

(Hana Šantrůčková, děkanka Přírodovědecké fakulty Jihočeské univerzity, České Budějovice)

The University of South Bohemia in České Budějovice was shortly introduced. More attention was paid to the Faculty of Science, part of which is the Centre

for Polar Ecology with the Czech Polar “Josef Svoboda Station” in Svalbard. At the end of the presentation, examples of successful ecosystem research were presented.

Arctic Festival Archive Photo

V přednášce byla stručně představena Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Větší pozornost byla věnována Přírodovědecké fakultě, která je sídlem Centra polární ekologie a spravuje Českou polární stanici Josefa Svobody na Svalbardu. Na konci přednášky byly uvedeny příklady úspěšného ekosystémového výzkumu.

Czech Arctic Research Infrastructure “Josef Svoboda Station” in Svalbard; Scientific and Cultural Embassy in the Arctic

(Josef Elster, Director, Centre for Polar Ecology, University of South Bohemia /CPE/, České Budějovice, Josef.Elster@ibot.cas.cz)

Česká arktická vědecká infrastruktura „Stanice Josefa Svobody“ na Svalbardu; vědecké a kulturní velvyslanectví v Arktidě

(Josef Elster, ředitel Centra polární ekologie na Jihočeské univerzitě /CPE/, České Budějovice)

The “Josef Svoboda Station” is operated by the Centre for Polar Ecology (CPE), University of South Bohemia (USB). It consists of the Julius Payer House in Longyearbyen, the Nostoc Field Station in Petunia Bay, the research vessel Clione and a separate building at the Faculty of Science, USB.

Arctic Festival Archive Photo

Interdisciplinary international ecological research takes place at the station. At the same time, CPE staff provide higher education in the fields of Polar Ecology and, with the support of EU projects, Norway Grants, national and USB resources, create conditions for accreditation of “Polar Ecology” into university education in Czechia. The courses of polar ecology and ecological research prepare Czech academic experts to solve global problems related to climate change in the Arctic and Czechia. At the same time, the scientific infrastructure promotes Czechia in the Arctic countries (it is an unofficial Embassy of the Czech Republic in the High Arctic) and helps to develop scientific and cultural cooperation. The scientific and educational activities of the CPE create the conditions for greater involvement of Czechia in the Arctic including a perspective submission of an application for Czechia’s observer status in the Arctic Council.

Za provoz „Stanice Josefa Svobody“ odpovídá Centrum polární ekologie (CPE) Jihočeské univerzity (JU). Stanice se skládá z Domu Julia Payera v Longyearbyenu, terénní základny Nostoc v zátocě Petunia, vědecké lodě Clione a samostatné budovy PŘF JU. Na stanici probíhá interdisciplinární mezinárodní ekologický výzkum. Pracovníci CPE současně zajišťují vysokoškolskou výuku v oborech Polární ekologie a za podpory projektů EU, Norských fondů, národních zdrojů a zdrojů JU vytvářejí podmínky pro akreditaci „Polární ekologie“ do vysokoškolské výuky v ČR. Kurzy polární ekologie a ekologický výzkum připravují české akademické odborníky na řešení globálních problémů spojených s projevy klimatických změn v Arktidě a v Česku. Vědecká infrastruktura současně propaguje Česko v arktických zemích (je neoficiální velvyslanectvím ČR ve vysoké Arktidě) a napomáhá rozvíjet vědeckou a kulturní spolupráci. Vědecké a edukační aktivity CPE vytvářejí podmínky k větší angažovanosti ČR v Arktidě včetně podání případné žádosti o získání statusu pozorovatele v Arktické radě.

Science in a changing environment

(Harald Ellingsen, Managing Director, UNIS, Longyearbyen, Svalbard, Norway, harald.ellingsen@ntnu.no)

Věda v měnícím se životním prostředí

(Harald Ellingsen, rektor UNIS, Longyearbyen, Svalbard, Norsko)

Both the Svalbard environment and Longyearbyen society are changing rapidly. There are two main drivers for this; climate change and a political will to change society from a coal based local community to go in a more sustainable

direction. This calls for increased research efforts to identify what are the implications of climate change and what can be done to meet the expectations of more sustainable solutions. These were the main questions discussed in the lecture.

UNIS students doing their field work. / Studenti UNIS při práci v terénu UNIS Archive Photo

Prostředí Svalbardu i společnost v Longyearbyenu se rychle mění. Dvěma hlavními hybateli těchto změn jsou změna klimatu a politická vůle změnit společnost z lokální komunity založené na těžbě uhlí udržitelnějším směrem. To vyžaduje zvýšené výzkumné úsilí s cílem zjistit, jaké jsou důsledky změny klimatu a co lze učinit pro splnění očekávání udržitelnějších řešení. To byly hlavní otázky diskutované v přednášce.

Svalbard: Nature in rapid transformation with a changing climate

(Kim Holmén, International Director, Norwegian Polar Institute, Longyearbyen, Svalbard, Norway, kim.holmen@npolar.no)

Svalbard: Rychlá transformace přírody v měnícím se klimatu

(Kim Holmén, ředitel pro mezinárodní vztahy, Norský polární institut, Longyearbyen, Svalbard, Norsko)

The Svalbard archipelago is one of the areas in the world experiencing the fastest and largest climate change. Examples of change include wide-spread glacier melting, sea-ice decline, permafrost thawing and rapid consequences for ecosystems on land and in the ocean. The lecture includes reflections on what the consequences for the Arctic can mean for the rest of the world.

A bearded seal in front of a melting glacier. The bearded seal is a species losing its habitat.

Tuleň vousatý před tajícím ledovcem. Tuleň vousatý je druh ztrácející svůj biotop.

NPI Archive Photo

Souostroví Svalbard je jednou z oblastí na světě, kde dochází k nejrychlejším a největším změnám klimatu. Mezi příklady změn patří rozsáhlé tání ledovců, úbytek mořského ledu, tání permafrostu a rychlé důsledky pro ekosystémy na zemi i v oceánu. Přednáška obsahuje úvahy o tom, co dopady na Arktidu mohou znamenat pro zbytek světa.

The Arctic in Norway: Between Politics and Identity

(Pål Wilter Skedsmo, Fridtjof Nansen Institute, Oslo, Norway, pskedsmo@fni.no)

Arktida v Norsku: Mezi politikou a identitou

(Pål Wilter Skedsmo, Institut Fridtjofa Nansena, Oslo, Norsko)

For a small, yet ambitious state such as Norway, ‘the Arctic’ constitutes an important part of both its policies and identity. This lecture seeks to shed light on Norway’s Arctic policies and strategies as well as how narratives of the High North and the Arctic feed into this.

Pro malý, ale ambiciózní stát jako Norsko je „Arktida“ důležitou součástí jeho politiky a identity.

Tato přednáška se snaží objasnit norské arktické politiky a strategie a také to, jak k nim přispívají příběhy z dalekého Severu a Arktidy.

Arctic Norway. Baard Loken. Nordnorsk Reiseliv Photo

Vikings in the North Atlantic and the Norse in Greenland: demise of a Christian community

(*Naja Mikkelsen, GEUS, Copenhagen, Denmark, nm@geus.dk*)

Vikingové v severním Atlantiku a staří Seveřané v Grónsku: zánik křesťanské komunity

(*Naja Mikkelsenová, GEUS, Kodaň, Dánsko*)

Nordic Vikings sailed into the North Atlantic around 800 AD and settled in Iceland around the year 870. By the turn of the millennium the Vikings' descendants sailed from Iceland to Greenland. These descendants are called Norse, and they settled in two areas in Greenland: in Østerbygden near Greenland's SW tip, and in Vesterbygden in the Nuuk area of the west coast of Greenland. In their heydays, the two areas had 2000 – 3000 inhabitants who adopted Christianity and built a number of churches. The first Norse inhabitants were primarily farmers who brought agricultural traditions with them from Iceland, but at an early stage hunting for marine mammals became an important part of their economy. The Norse lived in Greenland for over 500 years after which they disappeared from Greenland without a trace. The last written accounts of the Norse residents in Greenland are from 1408. When the Norwegian priest Hans Egede came to

Greenland in 1721, the Christian congregation of the Norse in Greenland had disappeared without leaving any written sources to describe the fate and cause of their disappearance.

Naja Mikkelsen Archive Photo

Severští Vikingové vypluli do severního Atlantiku kolem roku 800 n. l. a kolem roku 870 se usídlili na Islandu. Na přelomu tisíciletí se potomci Vikingů plavili z Islandu do Grónska. Říkalo se jim staří Seveřané a usadili se na dvou místech v Grónsku: v Østerbygden u pobřeží jihozápadního výběžku Grónska a ve Vesterbygden v oblasti Nuuku na západním pobřeží Grónska. V době největšího rozmachu žilo v těchto dvou oblastech 2000 – 3000 obyvatel, kteří přijali křesťanství a postavili řadu kostelů. První staroseverští usídlenci v Grónsku byli především zemědělci, kteří si s sebou z Islandu přivezli zemědělské tradice. Důležitou součástí jejich ekonomiky se však velmi brzy stal lov mořských savců. Staří Seveřané žili v Grónsku více než 500 let a poté odtamtud beze stopy zmizeli. Poslední písemné zprávy o staroseverských osadnících v Grónsku

pocházejí z roku 1408. Když v roce 1721 přijel do Grónska norský pastor Hans Egede, křesťanské společenství starých Seveřanů již z Grónska zmizelo, aniž by na místě zanechalo jakékoli písemné materiály popisující osud a příčinu svého zmizení.

Pá/Fri 8/11, 13.30–16.00

Přednášky **v češtině** à 30 min. / Lectures **in Czech** à 30 min:

Česká antarktická vědecká infrastruktura

(Peter Váczi, Masarykova univerzita, Brno, vaczi@sci.muni.cz)

Czech Antarctic Scientific Infrastructure

(Peter Váczi, Masaryk University, Brno)

Česká antarktická vědecká infrastruktura poskytuje díky stanici J. G. Mendela na ostrově Jamese Rosse zázemí pro výzkum Antarktidy českým i zahraničním badatelům. Český antarktický výzkumný program se zaměřuje na komplexní výzkum dopadů klimatické změny na přírodní prostředí okrajové části Antarktidy a je provázán s aktivitami ostatních národních antarktických programů.

The Czech Antarctic Research Infrastructure provides the basis for Antarctic research to Czech and foreign researchers thanks to the J. G. Mendel Station located on James Ross Island. The Czech Antarctic Research Programme focuses on multidisciplinary research of climate change impacts on the natural environment of a marginal part of Antarctica and is closely linked to the activities of other national Antarctic programmes.

MU Archive Photos

Zapojení České vědecké infrastruktury v mezinárodním projektu INTERACT (Alexandra Bernardová, CPE, České Budějovice, sumenka@gmail.com)

The involvement of the Czech Arctic Scientific Infrastructure in the international INTERACT project

(Alexandra Bernardová, CPE, České Budějovice)

Jaké jsou cíle mezinárodního projektu INTERACT, sdružujícího vědecké stanice v Arktidě? Jak je do něj zapojena česká vědecká infrastruktura a jaká je její úloha v projektu?

Alexandra Bernardová Archive Photo

What are the main goals of the international project INTERACT in bringing together the scientific stations in the Arctic? What is the role of the Czech scientific infrastructure in the project?

Mezinárodněprávní režimy a Arktida

(Vladimír Balaš, Právnická fakulta, Karlova univerzita, Praha, vlabal@gmail.com)

International Regimes and the Arctic

(Vladimír Balaš, Faculty of Law, Charles University, Prague)

Přednáška se zabývá vznikem a vývojem mezinárodních režimů jako *Mare Clausum*, *Mare Liberum*, *Res Communis Omnium*, *Terra Nulius* či *Common Heritage of Mankind*. Bylo demonstrováno, v jakém kontextu tyto režimy vznikaly a jak jsou aplikovány

v současném mezinárodním právu. Na příkladu kosmického prostoru, Antarktidy a Volného moře byly ukázány rozdíly mezi těmito prostory a bylo vysvětleno, v jakém právním režimu je Arktida. Druhá část přednášky byla věnována vybraným příkladům mezinárodněprávní spolupráce v Arktidě, jejímu mezinárodněprávnímu rámci a institucionálnímu zakotvení.

Vladimír Balaš Archive Photo

The lecture deals with the origins and formation of International Regimes, such as *Mare Clausum*, *Mare Liberum*, *Res Communis Omnium*, *Terra Nullius* or *Common Heritage of Mankind*. The historical context of their evolution was demonstrated as well as how these concepts were applied in current international law and international relations. Examples from Outer Space, the Antarctic and the High Seas served as examples enabling a demonstration of the differences between these International Regimes and the current regime of the Arctic. The second part of the lecture dealt with selected examples of international cooperation in the Arctic, with its international legal and international institutional framework.

Geopolitika Arktidy a její význam v mezinárodních vztazích

(Barbora Padrtová, Masarykova univerzita, Brno, padrtova@mail.muni.cz)

Arctic Geopolitics and its importance in International Relations

(Barbora Padrtová, Masaryk University, Brno)

Celosvětový zájem o Arktidu od počátku 21. století výrazně vzrostl. Zároveň s tím i stoupá její geopolitický význam a důležitost v mezinárodních vztazích. S postupujícími klimatickými změnami prochází region Arktidy dynamickým vývojem, který s sebou přináší celou řadu nových výzkumných a ekonomických možností, ale také bezpečnostních rizik a výzev. Mezinárodní politická

a vědecká spolupráce v této oblasti je důležitým faktorem pozitivně ovlivňujícím vztahy mezi jednotlivými státy, ale i národní bezpečnost a mezinárodní postavení ČR, a to zejména v rámci struktur EU a NATO.

Barbora Padrtová Archive Photo

Since the beginning of the 21st century, global interest in the Arctic region has increased significantly. At the same time, its geopolitical importance and role in International Relations have also grown. The Arctic region is currently undergoing dynamic development, facing climate change, which brings a whole new set of research and economic opportunities, as well as security risks and challenges. International political and scientific cooperation in this region are important factors, which positively influence not only relations among individual states, but also the national security and international position of the Czech Republic, especially in the context of the EU and NATO.

**Vztah Dánska k jeho autonomním územím Grónsku a Faerským ostrovům:
Postkoloniální autorita či partner na cestě k nezávislosti?**

(Adam Kočí, Ostravská univerzita, adam.koci@seznam.cz)

Denmark's relations to its self-governing territories, Greenland and the Faroe Islands: Postcolonial authority or partner on the way to independence?

(Adam Kočí, University of Ostrava)

Grónsko a Faerské ostrovy tvoří poslední části bývalé dánské koloniální říše.

Dnes začínají připomínat zcela nezávislé státy. Otázka jejich budoucnosti v království však rozděluje grónskou i faerskou společnost. Podaří se ji v dohledné době vyřešit?

Adam Kočí Archive Photo

Greenland and the Faroe Islands are the last parts of the former Danish colonial empire. Today, they start to look like full independent states. However, the question of their future within the Kingdom divides the Greenlandic and the Faroese societies. Will they solve this question soon?

* * *

Galerie Českých center, Praha / Gallery of the Czech Centres
(Rytířská 31, Praha 1)

Pá/Fri 8/11, 16.30–19.30

Přednášky **v češtině** à 30 min. / Lectures **in Czech** à 30 min:

Promítání filmu „Polární ekologie“

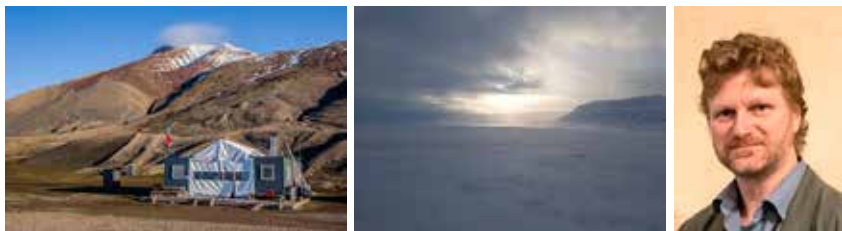
(komentář: Václav Pavel, vaclav.pavel@upol.cz – CPE)

Screening of the film “Polar Ecology“

(commentary: Václav Pavel – CPE)

Jde o část výukového filmu „Polární ekologie“, který vznikl ze záběrů pořizovaných týmem Centra polární ekologie na české polární stanici na Svalbardu.

Jeho cílem je seznámit diváky se vzájemnými vztahy mezi organismy v extrémních podmínkách, od mikroorganismů přes rostlinná společenstva až k mořským a suchozemským živočichům, včetně jejich parazitů.

CPE Archive Photos

It is part of the educational film “Polar Ecology”, which was created from shots taken by the team of the Centre for Polar Ecology at the Czech Polar Station in Svalbard. Its aim is to acquaint the viewers with the interrelationships between organisms in extreme conditions, from microorganisms through plant communities to marine and terrestrial animals, including their parasites.

Artscape Norway

(Dan Merta, Galerie Jaroslava Fragnera, Praha, galerie@gif.cz)

(Dan Merta, Jaroslav Fragner Gallery, Prague)

Prezentace ojedinělého přístupu k využití současného výtvarného umění a architektury v rámci zpřístupnění výjimečných lokalit a veřejného prostoru na území Norska. Drobná architektura s nezanedbatelnou estetickou funkcí v souznění s přírodní materií dané lokality se stává multiplikátorem lokálních aktivit, kulturních služeb a celkové kulturní, ekologické a sociální udržitelnosti.

Památník/Monument Steilneset, Peter Zumthor, Varanger, Vardo, 2011 Jiří Havran Photo

Presentation of a unique approach – how contemporary art and architecture can be used while opening exceptional sites and public spaces in Norway to the public. The subtle architecture, with a significant aesthetic function in harmony with the natural substance of the given area, is becoming a multiplier of local activities, cultural services and overall cultural, ecological and social sustainability.

Misie Moravských bratří v Grónsku

(Daniel Freitinger, evangelický farář, Domažlice, freitinger@centrum.cz)

Mission of the Moravian Church in Greenland

(Daniel Freitinger, evangelic pastor, Domažlice)

Cílem přednášky bylo seznámit posluchače s misíí Ochranovské jednoty bratrské v Grónsku. První část přednášky byla zaměřena na dějiny křesťanství v Grónsku před příchodem Ochranovské jednoty bratrské. Ve druhé části bylo zmíněno dobové pozadí vzniku Ochranovské jednoty bratrské a důvody misie do Grónska. Ve třetí části se pojednávalo o prvních misionářích v Grónsku, čtvrtá část byla věnována dalším misionářům Ochranovské jednoty bratrské,

kteří působili v Grónsku až do roku 1900. V závěrečné části bylo doporučeno, jak postupovat při bádání o misii Ochranovské jednoty bratrské v Grónsku v budoucnosti.

Daniel Freitinger Archive Photo

The aim of the lecture was to inform the audience about the Moravian Church's mission in Greenland. The first part focused on the Christian history of Greenland before the Moravians' arrival. The second part referred to the background of establishing the Moravian Church and about the reasons for the mission to Greenland. The third part followed the first missionaries in Greenland, the fourth part dealt with later Moravian missionaries who had been working in Greenland till the year 1900. The last part recommended how to progress with the research of the Moravian mission in Greenland in the future.

Interakce Aleutů a Alutiiqů s Inuity

(Stanislav Chládek, CZ/US)

Coexistence of the Aleuts and Alutiiqs with the Inuits

(Stanislav Chládek, CZ/US)

Autor popsal vztahy (většinou nepřátelské) mezi obyvateli Aleutských ostrovů a západního cípu Aljašského poloostrova Aleuty (Unangan) a Alutiiqy (Tichomořskými Eskymáky) a jejich inuitskými sousedy Aglemiuty, které nakonec vedly k úplnému vyhlazení Aglemiutů v 30. letech 19. století. Aleuti, považováni za vynikající kajakáře, dovedli na svých mořských kajacích překonávat velké vzdálenosti. Lovili zřejmě mrože v Bristolském zálivu a navštěvovali vzdálený ostrov Nunivak v teritoriu velkého eskymáckého národa Jupik.

The author described the relationship (most of the time hostile) between the inhabitants of Aleutian Islands and westernmost Alaska Peninsula, the Aleuts (Unangan) and Alutiiqs (Pacific Eskimos), and their Inuit neighbours Aglemiuts, which ultimately led to the total annihilation of the latter in the 1830s. On the other hand, the Aleuts, being excellent long distance kayakers, apparently hunted for walrus in Bristol Bay and were visiting trade fairs on distant Nunivak Island in the territory of the large Eskimo nation Yup'ik.

Videoprezentace / Video Presentation:

Fauna jižního Beringova moře / South Bering Sea Animals

(Stanislav Chládek, CZ/US)

Videoprezentace je výsledkem autorova několikaletého pozorování fauny při výpravách na mořském kajaku na Aleutské ostrovy, které tvoří jižní hranici

Stanislav Chládek Archive Photo

Beringova moře. Autor v roce 2016 navštívil také Národní park Katmai na Alašském poloostrově, kde fotografoval hlavně medvědy grizzly lovcí lososy. V roce 2015 strávil víc než týden na opuštěném ostrově Round Island v Bristolském zálivu Beringova moře pozorováním mrožů, lvounů a mořských ptáků.

The video presentation is the result of the author's several-year observation of the fauna during sea kayak trips to the Aleutian Islands which form the southern border of the Bering Sea. In 2016, the author also visited Katmai National Park

on the Alaska Peninsula where he photographed mainly grizzly bears catching salmon. In 2015, he spent more than a week on the deserted Round Island in the Gulf of Bristol in the Bering Sea watching walruses, sea lions and sea birds.

Julius Payer, ze Šanova frajer

(Jitka Bažantová a Martin Ryba, Regionální muzeum v Teplicích a Společnost přátel Julia Payera, Teplice, Bazantova@muzeum-Teplice.cz)

Julius Payer, a Great Guy from Šanov

(Jitka Bažantová and Martin Ryba, Regional Museum in Teplice and the Society of Friends of Julius Payer, Teplice)

RMT Archive Photos

Přednáška připomněla velikána rakouské geografie, alpinistu, kartografa, polárníka a malíře, rodáka z Teplic-Šanova Julia Payera. K poctě Julia Payera vznikla v roce 2006 v Teplicích Společnost přátel Julia Payera „Julius Payer, ze Šanova frajer“, která každoročně v den Payerových narozenin pořádá v Teplicích vzpomínkový happening.

The lecture commemorated the giant of Austrian geography, the alpinist, cartographer, polar explorer and painter, native of Teplice-Šanov, Julius Payer. In 2006, the Society of Julius Payer's Friends called "Julius Payer, a Great Guy from Šanov" was founded in Teplice. The Society annually organizes a happening in Teplice on Payer's birthday.

Na lyžích napříč Grónskem

(*Zdeněk Lyčka, MZV, Praha, zdenek_lycka@mzv.cz*)

Crossing Greenland on skis

(*Zdeněk Lyčka, MFA, Prague*)

Zdeněk Lyčka Archive Photos

Čtyřčlenná dánsko-česká výprava BIG ICE EXPEDITION 2011 napříč grónským ledovcem urazila za 28 dní na lyžích téměř 600 km, a to v nejchladnějším dubnu, který byl kdy v této části světa zaznamenán. Přednáška o cestě bílou poustinou připomíná dobrodružné klukovské výpravy, ale nezakrývá, že i přes dnešní skoro dokonalé zabezpečení může jít o život.

The four-member Danish-Czech BIG ICE EXPEDITION 2011 across the Greenland ice sheet traveled almost 600 km in 28 days on skis in the coldest April ever recorded in this part of the world. The lecture on the journey through the white wasteland reminds one of adventurous boys' expeditions but does not hide that – despite today's almost perfect security – one can lose his or her life.

* * *

Geofyzikální ústav Akademie věd České republiky ČR
Institute of Geophysics of the Czech Academy of Sciences

(Boční II/1401, Praha 4 – Spořilov)

Po/Mon 11/11, 17.00–18.30

Přednáška v češtině / Lecture in Czech:

Julius Payer – Záliv smrti

(**Jitka Bažantová**, Regionální muzeum v Teplicích a Společnost přátel Julia Payera, Teplice, Bazantova@muzeum-Teplice.cz)

Julius Payer – Starvation Cove

(**Jitka Bažantová**, Regional Museum in Teplice and the Society of Friends of Julius Payer, Teplice)

Prohlídka originálu Payerova obrazu *Záliv smrti* z r. 1897

Public view of Julius Payer's original painting *Starvation Cove* from 1897

Hana Hamplová Photo

Monumentální obraz *Záliv smrti* se námětově opírá o skutečnou historickou událost, tragický konec polární expedice sira Johna Franklina. Příběh obrazu byl na přednášce analyzován z hlediska námětu, historických souvislostí a literárního odkazu svého autora – polárního badatele, vojáka, spisovatele a malíře Julia Payera.

The monumental painting *Starvation Cove* is based on a real historical event, the tragic end of Sir John Franklin's polar expedition. At the lecture, the story of the painting was analyzed in terms of the subject, historical context and literary legacy of its author – polar explorer, soldier, writer and painter Julius Payer.

Julius Payer RMT and Arctic Festival Archive Photo

ARKTICKÝ FESTIVAL 2020-21

WWW.ARKTICKYFESTIVAL.CZ

6/12/2020 – 31/12/2021

Arktický festival 2020–21

ARKTICKÝ FESTIVAL 2020–21 probíhal v šesti městech České republiky (Ústí nad Labem, Teplice, Praha, České Budějovice, Hradec Králové, Dačice) a online od 6. prosince 2020 do 31. prosince 2021; jeho extrémně dlouhá doba trvání byla zapříčiněna koronavirovou pandemií. Festival byl výsledkem spolupráce Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem a Norského polárního institutu v Tromsø za finanční podpory Fondu pro bilaterální vztahy v rámci Fondů EHP a Norska 2014–2021. Na realizaci festivalového programu se podílely také následující instituce: Institut Julia von Payera v Ústí nad Labem, kapela Už jsme doma, Muzeum města Ústí nad Labem, Regionální muzeum v Teplicích, Městské muzeum a galerie Dačice, Palác Akropolis v Praze, Geofyzikální ústav Akademie věd ČR, Galerie Jaroslava Fragnera, Karlova univerzita v Praze, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Masarykova univerzita v Brně, Ostravská univerzita, Skandinávský dům, Komorní kino Evald, Veřejný sál Hraničář v Ústí nad Labem, nakladatelství Dauphin a Portál, časopisy *A2*, *Plav* a *Geografické rozhledy*, sauna a osvěžovna NUUK v Hradci Králové, Velvyslanectví Norska, Kanady, Velké Británie a Dánska v Praze, Honorární konzulát Islandu v Praze a další.

Prvním viditelným krokem k realizaci AF 2020–21 bylo oficiální spuštění česko-anglické webové stránky www.arktickyfestival.cz 1. září 2020 (autorka Barbora Růžičková).

J. E. Robert Kvile, velvyslanec Norska v České republice, zahajuje Arktický festival 2020–21
H. E. Robert Kvile, Ambassador of Norway in the Czech Republic, opens the Arctic Festival 2020–21. Arctic Festival Archive Photo

Festival byl s omezenou prezenční účastí návštěvníků zahájen 6. prosince 2020 v Muzeu města Ústí nad Labem za účasti mnoha významných hostů včetně J. E. Roberta Kvileho, velvyslance Norského království v České republice.

Na zahájení navázaly „vernisaže“ tří výstav, které byly k vidění do 27. června 2021:

- *O Igimarasussukovi, který jedl své ženy / Inuitské pověsti očima Árona z Hůrky* (knižní ilustrace)
- *Sámské pohádky a pověsti / Ilustrace Luboše Drtiny* (knižní ilustrace)
- *Kanadská Arktida je plná života* (fotografie)

Na monitoru bylo možné do 27. června 2021 zhlédnout reprízu úspěšné fotografické videoprezentace *Fauna jižního Beringova moře* (2019) Čechoameričana Stanislava Chládky.

Kanadská Arktida a inuitské pověsti Árona z Hůrky / Canada's Arctic and Inuit legends by Aron Kangermio. Arctic Festival Archive Photos

7. prosince proběhla na FB profilu časopisu *A2* online prezentace „polárního“ vydání časopisu *A2*, „sámského“ vydání časopisu *Plav* a „polárního“ vydání časopisu *Geografické rozhledy*, která byla také k vidění na webové stránce *AF*.

V Regionálním muzeu v Teplicích byla 10. prosince za omezené účasti návštěvníků zahájena výstava *Expedice na severní pól / Ilustrace Julia Payera* – knižní ilustrace a kopie obrazů Julia Payera (1841–1915), největšího arktického badatele pocházejícího z českých zemí a nejslavnějšího malíře polárních krajín vůbec, která zůstala otevřena do 1. května 2021.

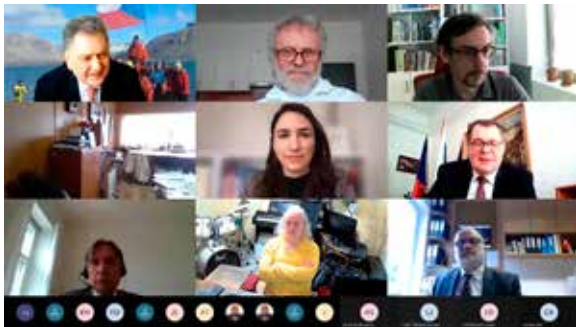
Expedice na severní pól (Ilustrace Julia Payera) / North Pole Expedition (Illustrations by Julius Payer). *Arctic Festival Archive / RMT Photos*

Na výstavě bylo možné zhlédnout (také do 1. května 2021) tři úspěšné filmové smyčky z Arktického festivalu 2019: *Fauna jižního Beringova moře* (Stanislav Chládek, CZ/US), *Arktida* (Bjørn Anders Nymoen, Svalbard) a *Made in Nature* (Galerie Jaroslava Fragnera).

Díky Městskému muzeu a galerii Dačice (www.muzeumdacice.cz) se od 1. do 28. února 2021 uskutečnily dvě online výstavy: *Česko v Arktidě / Arktida v Česku* (výstava z předchozího ročníku Arktického festivalu o česko-arktické spolupráci ve vědě a kultuře, rozšířená o tři nové panely) a *3913 Tasiilaq* (fotografie Oleho G. Jensena z východního Grónska).

Kvůli koronavirovým omezením v zimě a na jaře 2021, neumožňujícím realizovat „živé“ aktivity, byl program AF obohacen o dvě nové virtuální akce:

13. dubna uspořádal Generální konzulát ČR v Sankt Petěrburgu tříhodinový online vědecko-kulturní seminář *Česko v Arktidě / Arktida v Česku – Ozvěny arktických festivalů 2018–21*. Akce se konala v souvislosti se stejnojmennou výstavou v prestižním Arktickém a antarktickým výzkumném institutu (AARI) v Sankt Petěrburgu, slavnostně otevřenou 7. dubna.

Online seminář organizovaný ze Sankt Petěrburgu / Online seminar organized from Saint Petersburg.

Arctic Festival Archive Photo

11. května proběhl dvouhodinový online seminář *Češi a Aljaška*, realizovaný Generálním konzulátem České republiky v Los Angeles, do jehož působnosti spadá i stát Aljaška.

Odkaz na Arktický festival se v souvislosti se žádostí České republiky o získání pozorovatelského statusu v Arktické radě přesunul do samostatné kapitoly na webové stránce Ministerstva zahraničních věcí www.mzv.cz/arktida.

Podzimní část Arktického festivalu byla zahájena 6. září v pražském klubu Violino prezentací nedávno vydaných časopisů a knih s polární tematikou: *Africké safari, A2, Plav, Geografické rozhledy, Czechs and Alaska*.

Divadelní představení pro děti v Paláci Akropolis / Theatre performances for children at the Akropolis Palace. Zdeněk Lyčka Photos

Hlavní festivalový program – za účasti zahraničních hostů – proběhl ve dnech 7.– 8. září v pražském Paláci Akropolis. Po divadelních představeních pro děti *Nejmenší ze Sámů* (Drama Label) a *Norská pohádka* (Buchtý a loutky) se uskutečnilo slavnostní setkání se zahraničními hosty následované vernisáží tří výstav s arktickou tematikou:

Zdeněk Lyčka Photo

- *Česko v Arktidě / Arktida v Česku*: Putovní panelová výstava Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem, Institutu Julia von Payera, Norského polárního institutu v Tromsø, Centra polární ekologie Jihočeské univerzity

v Českých Budějovicích, Univerzitního centra na Svalbardu, Oddělení skandinavistiky Ústavu germánských studií Karlovy univerzity v Praze a Fondu pro bilaterální vztahy v rámci Fondů EHP a Norska 2014–2021 představující úspěchy severských a českých vědců při výzkumu Arktidy, společné česko-arktické výzkumné, vzdělávací a kulturní projekty a aktivity v Česku a v Arktidě, výuku severských jazyků a přednášky o původních obyvatelích Arktidy na Karlově univerzitě, roli Norských fondů aj.

- *Expedice na severní pól / Ilustrace Julia Payera*

Marina Hofmanová Photo

- *Na tenkém ledě*: Panelová výstava Norského polárního institutu zachycující na úchvatných fotografiích příběh výzkumné lodi Lance, která v zimě 2015 zamrzla na půl roku v moři mezi Norskem a severním pólem a stala se plovoucí laboratoří. Na její palubě bylo kromě posádky a podpůrného týmu 68 vědců z 11 zemí, kteří po celou dobu zkoumali nový jednorokní led a jeho ovlivnění klimatickými změnami. Norská expedice shromáždila vědomosti, které přispějí k lepšímu pochopení a předvídatelnosti našeho globálního osudu.

Zdeněk Lyčka Photo

V Paláci Akropolis byly zároveň uvedeny tři úspěšné filmové smyčky z Arktického festivalu 2019: *Fauna jižního Beringova moře* (Stanislav Chládek, CZ/US), *Arktida* (Bjørn Anders Nymoen, Svalbard) a *Made in Nature* (Galerie Jaroslava Fragnera).

Vědeckou část festivalu zahájily odborné přednášky sedmi lektorů v angličtině tlumočené do češtiny, po nichž následovala prezentace knihy *Hodní psi k jižnímu pólu nedojdou* norského spisovatele Hanse-Olava Thyvolda za účasti autora a překladatelky Evy Dohnálkové.

Spisovatel Hans-Olav Thyvold s překladatelkou Evou Dohnálkovou (vpravo) a tlumočnicí Danielou Mrázovou / Writer Hans-Olav Thyvold with translator Eva Dohnálková (on the right) and interpreter Daniela Mrázová. **Zdeněk Lyčka Photo**

V 18 hodin byla ve výstavním objektu UK Kampus Hybernská v Praze otevřena putovní výstava **Poslání na Sever: Češi na nucené práci v Norsku v letech druhé světové války**, kterou připravili Dr. Vendula Hingarová z Oddělení skandinavistiky na Filozofické fakultě Karlovy Univerzity a fotograf Vojtěch Vlček za finančního přispění Norských fondů. Výstava byla v Hybernské k vidění do 7. října.

Paul Lydon (vlevo) a UJD v Paláci Akropolis / Paul Lydon (on the left) and UJD performing at the Akropolis Palace. **Arctic Festival Archive Photos**

Festivalový program pokračoval večerním koncertem pianisty a kytaristy Paula Lydona z Islandu a punkové avantgardy Už jsme doma/UJD.

Druhý den festivalu v Paláci Akropolis byl věnovaný vědecké konferenci v češtině (populární přednášky deseti lektorů), po které následovala prezentace českých překladů knih *Tma* norské autorky Sigri Sandberg a *Žena v polární noci* rakouské autorky Christiane Ritter za účasti glacioložky Marie Šabacké, českých překladatelek Jarky Vrbové a Violy Somogyi a zástupců nakladatelství Portál.

*Přednášky v Paláci Akropolis /
Lectures at the Akropolis Palace
(Pavla Dagsson-Waldhauserová).*

Zdeněk Lyčka Photo

9. září byla v Geofyzikálním ústavu Akademie věd ČR zahájena výstava *Pod nulou* (dokumentace zimních či mrazivých akcí doplněná méně obvyklými artefakty českých a slovenských výtvarných umělců), spojená s již tradiční prohlídkou originálu Payerova obrazu *Záliv smrti* z r. 1897. Poté následovala přednáška Zdeňka Lyčky *Julius Payer: Expedice na severní pól*.

9. září se zároveň uskutečnilo několik akcí v Centru přírodovědných a technických oborů (CPTO) na Univerzitě J. E. Purkyně v Ústí nad Labem (UJEP): *Arktická konference* (úvodní slovo a přednášky sedmi lektorů v češtině), vernisáž výstav *Česko v Arktidě / Arktida v Česku, Na tenkém ledě a 3913 Tasiilaq*. Všechny tři výstavy byly k vidění do 12. listopadu.

Norský velvyslanec v ČR J. E. Robert Kvile pozval české přednášející a hlavní spoluorganizátory Arktického festivalu 2020–21 na společný oběd, který se konal 11. září 2021 v rezidenci Norského království v Praze (zahraniční hosté byli tou dobou již zpět v Norsku a na Islandu).

3. října se Arktický festival přesunul do Hradce Králové, kde v sauně a osvětově Nuuk na Slepém rameni Labe proběhlo čtení z knihy Knuda Rasmussena *Grónské mýty a pověsti* v podání překladatele Zdeňka Lyčky. Čtení bylo součástí Festivalu saunování HikiJoki.

Děkan Fakulty životního prostředí UJEP Pavel Kurář / Pavel Kurář, Dean of the Faculty of Environment, UJEP Radek Timoftej Photo *Výstava Česko v Arktidě / Arktida v Česku / Exhibition Czechia in the Arctic / The Arctic in Czechia. Radek Timoftej Photo*

5. října proběhla ve Vědecké knihovně UJEP vernisáž výstavy *Grónské mýty a pověsti / Ilustrace Martina Veliška*. Výstava byla k vidění do 15. prosince.

Výstava Martina Veliška ve Vědecké knihovně UJEP / Martin Velišek's exhibition at the Scientific Library, UJEP. UJEP/VK Photo

Poslední velká akce Arktického festivalu 2020–21 se uskutečnila 5. prosince v Městském muzeu a galerii Dačice. Po oficiálním zahájení výstav *Česko v Arktidě / Arktida v Česku* a *3913 Tasiilaq* proběhla *Arktická minikonference* za účasti dvou přednášejících: norského velvyslance J. E. Roberta Kvileho a prof. Josefa Elstera z Centra polární ekologie Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích. Avizovaná přednáška Dr. Zdeňky Lyčky, spoluzakladatele a hlavního organizátora všech dosavadních ročníků Arktického festivalu, byla kvůli koronavirové izolaci přednášejícího zrušena.

Přednášející (zleva): norský velvyslanec J. E. Robert Kvile a prof. Josef Elster / Lecturers (from the left): H. E. Robert Kvile, Ambassador of Norway and Professor Josef Elster. Zdeněk Zvonek Photo

Důležitou součástí Festivalu bylo také *promítání arktických filmů*, a to zejména ve spolupráci s kinem Evald, Jihočeskou univerzitou, Karlovou univerzitou a Skandinávským domem.

Putovní výstava *Expedice na severní pól / Ilustrace Julia Payera* byla během Festivalu vystavena na následujících místech: RMT v Teplicích, AARI v Sankt Petěrburgu (online), Knihkupectví Kapitola ve Frýdku-Místku, Palác Akropolis v Praze, Knihovna Jána Bocatia v Košicích a Zemplínská knihovna v Trebišově.

Vybrané mediální ohlasy

Regionální televize Ústecko odvysílala reportáž o zahájení Arktického festivalu 2020–21, která je ke zhlédnutí zde: <https://youtu.be/XNkATnAU4c>.

Arctic Festival Archive Photo

Regionální muzeum v Teplicích pořídilo nahrávku z vernisáže výstavy *Julius Payer: Expedice na severní pól*, která je ke zhlédnutí zde: <https://www.youtube.com/watch?v=RQnI9Dh RTM>.

Arctic Festival Archive Photo

Punk není mrtev. Ani v hudbě, ani ve vědě. Ani na Špicberkách, ani v Teplicích

Výstavou teplického rodáka, světově známého polárníka a malíře **Julia Payera**, který nejdříve objevil Zemi Františka Josefa ležící v Severním ledovém oceánu a pak ve svých výpravných plátnech ztvárnil dobývání severu, pokračuje letošní Arktický festival.

Náhlejší vzpomínky v Dánsku i hroty tvrdosti Českých a amer. Záměh i jako přírodní divokosti na svých. Na cestě se koupal v nádrži Glóbe v pražské Divoké Šarce. (Foto: Libor Fajst)

Mnoho článků bylo publikováno v celostátních i regionálních, tištěných i internetových médiích, např.

[žitteplice.cz](http://zitteplice.cz) (3/12/20), *Lidové noviny* (5/12/20), *Místní kultura* (6/12/20), *Ústecký deník* (8/12/20), *Universitas* (10/12/21), *Český rozhlas Sever* (14/12/21), *Aktuálně.cz* (15/12/20), *Živa* (1/2021), *Právo* (7/9/21), *Ústecký deník* (8/9/21), *Aktuálně.cz* (14/9/21) etc.

V zahraničí (Polsko): *Zew Północy* (1/12/20).

Článek v *Aktuálně.cz* 15.12.2020
Arctic Festival Archive

Na konci kapitoly a na webu AF jsou uvedeny abstrakty všech přednášek AF 2020–21 v češtině a angličtině.

Arctic Festival 2020–21

The ARCTIC FESTIVAL 2020–21 took place in six cities and towns in the Czech Republic (Ústí nad Labem, Teplice, Prague, České Budějovice, Hradec Králové, Dačice) and online from 6 December 2020 to 31 December 2021. Its extremely long duration was caused by the Coronavirus pandemic. The Festival was the result of cooperation between Jan Evangelista Purkyně University in Ústí nad Labem and the Norwegian Polar Institute in Tromsø with financial support from the Fund for Bilateral Relations within the EEA and Norway Grants 2014–2021. The following institutions participated in the Festival: the Julius von Payer Institute in Ústí nad Labem, the band Už jsme doma, the Museum of the City of Ústí nad Labem, the Regional Museum in Teplice, the Municipal Museum and Gallery in Dačice, the Akropolis Palace in Prague, the Institute of Geophysics of the Czech Academy of Sciences, the Jaroslav Fragner Gallery, Charles University in Prague, the University of South Bohemia in České Budějovice, Masaryk University in Brno, the University of Ostrava, the Scandinavian House, Evald Cinema, the Hraničář Public Hall in Ústí nad Labem, Dauphin and Portal publishing houses, magazines *A2*, *Plav* and *Geografické rozhledy*, the sauna and refreshment room NUUK in Hradec Králové, the Embassies of Norway, Canada, Great Britain and Denmark in Prague, the Honorary Consulate of Iceland in Prague, etc.

AF Website

The first visible step towards the implementation of AF 2020–21 was the official launch of the English-Czech website www.arktickyfestival.cz by Barbora Růžičková on 1 September 2020.

The Festival was opened with limited visitors' attendance on 6 December 2020 at the Museum of the City of Ústí nad Labem. Many prominent guests, incl. H. E. Robert Kvile, Ambassador of Norway to the Czech Republic, participated.

Vladimír Cettl Photo

Opening of the Arctic Festival 2020–21. From the left: H. E. Robert Kvile (Ambassador of Norway to the Czech Republic), Richard Pokorný (Head of the Julius von Payer Institute in Ústí nad Labem), Josef Elster (Centre for Polar Ecology in České Budějovice) and Miroslav Wanek (leader of the band UJD).

Zahájení Arktického festivalu 2020–21. Zleva: J. E. Robert Kvile (velvyslanec Norska v České republice), Richard Pokorný (vedoucí Institutu Julia von Payera v Ústí nad Labem), Josef Elster (Centrum polární ekologie v Českých Budějovicích) a Miroslav Wanek (frontman kapely UJD)

The opening was followed by “vernisages” of three exhibitions which remained on view until 27 June 2021:

- *Igimarasussuk, who ate his wives / Inuit legends through the eyes of Aaron Kangermio* (book illustrations).
- *Sámi Fairy Tales / Illustrations by Luboš Drtina* (book illustrations).
- *Canada's Arctic: living and vibrant* (photographs).

Last year's successful photographic video presentation *South Bering Sea Animals* by the Czech-American Stanislav Chládek was shown on a monitor until 27 June 2021.

Sámi Fairy Tales in Luboš Drtina's illustrations. / Sámské pohádky v ilustracích Luboše Drtiny
Arctic Festival Archive Photos

On 7 December, an online presentation of the “polar“ issue of *A2* magazine, the “Sámi“ issue of *Plav* magazine and the “polar“ issue of *Geografické rozhledy* magazine took place on the *A2*’s FB profile and was on view on the Arctic Festival’s website.

The opening of the exhibition *North Pole Expedition / Illustrations by Julius Payer* (book illustrations and copies of paintings) took place at the Regional Museum in Teplice on 10 December with limited attendance of visitors and remained on view until 1 May 2021. It was possible to watch (also until 1 May 2021) three successful film loops from the Arctic Festival 2019: *South Bering Sea Animals* (Stanislav Chládek, CZ/US), *The Arctic* (Bjørn Anders Nymoen, Svalbard) and *Made in Nature* (Jaroslav Fragner Gallery).

Thanks to the Municipal Museum and Gallery in Dačice (www.muzeumdacice.cz), the exhibitions *Czechia in the Arctic / The Arctic in Czechia* (the Arctic Festival 2019 exhibition on Czech-Arctic cooperation in science and culture, expanded by three new panels) and *3913 Tasiilaq* (photographs by Ole G. Jensen from East Greenland) took place online from 1 to 28 February 2021.

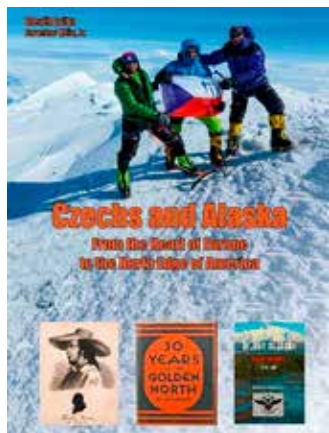
Due to the Coronavirus restrictions in the winter/spring 2021, which did not allow “live“ activities, two virtual activities were added to the programme:

On 13 April, a three-hour online scientific and cultural seminar *Czechia in the Arctic / The Arctic in Czechia – Echoes of Arctic Festivals 2018–21* was hosted by the Consulate General of the Czech Republic in Saint Petersburg. The event took place in connection with the exhibition of the same name at the prestigious Arctic and Antarctic Research Institute (AARI) in Saint Petersburg, which was ceremoniously opened on 7 April.

Jan Čížek, Consul General / Generální konzul Jan Čížek.

GK Saint Petersburg Photo

Czechs and Alaska by Zdeněk Lyčka and Jaroslav Olša Jr., published in spring 2021 by the Consulate General of the Czech Republic in Los Angeles.

Publikace Czechs and Alaska autorů Zdeňka Lyčky a Jaroslava Olši ml., kterou na jaře 2021 vydal Generální konzulát ČR v Los Angeles.

Jaroslav Olša Jr. Archive

On 11 May 2021, a two-hour online seminar *Czechs and Alaska* was hosted by the Consulate General of the Czech Republic in Los Angeles, which is also in charge of the State of Alaska.

In connection with the Czech Republic's application for Observer Status in the Arctic Council, the link to the Arctic Festival was included in a separate chapter of the website of the Ministry of Foreign Affairs www.mzv.cz/arctic.

The autumn part of the Festival opened on 6 September at the Prague club Violino with a presentation of recently published magazines and books with polar themes: *African Safari*, *A2*, *Plav*, *GR* and *Czechs and Alaska*.

The main Festival programme – with the participation of foreign guests – took place from 7 to 8 September at the Akropolis Palace in Prague. After theatre performances for children entitled *The Smallest of the Sámi* (Drama Label) and *The Norwegian Fairy Tale* (Cakes and Puppets), a festive meeting with foreign guests took place, followed by the opening of three exhibitions with Arctic themes:

From the left / Zleva: Aleš Chmelař (Deputy Minister of Foreign Affairs / náměstek ministra zahraničních věcí), Robert Kvile (Norwegian Ambassador / norský velvyslanec), Harald Steen (Norwegian Polar Institute / Norský polární institut)

Marina Hofmanová Photo

- *Czechia in the Arctic / The Arctic in Czechia*: Travelling panel exhibition of Jan Evangelista Purkyně University in Ústí nad Labem, the Julius von Payer Institute, the Norwegian Polar Institute in Tromsø, the Centre for Polar Ecology of the University of South Bohemia in České Budějovice, the University Centre in Svalbard, the Scandinavian Studies Department of the Institute of Germanic Studies at Charles University in Prague and the Fund for Bilateral Relations within the EEA and Norway Grants 2014–2021, presenting the achievements of Nordic and Czech scientists in Arctic research, joint Czech-Arctic research, educational and cultural projects and activities in Czechia and the Arctic, teaching Nordic languages and lectures on the indigenous peoples of the Arctic at Charles University, the Norway Grants role, etc.
- *North Pole Expedition / Illustrations by Julius Payer*
- *On Thin Ice*: A panel exhibition by the Norwegian Polar Institute depicting in breathtaking photographs the story of the research ship Lance, which in the winter of 2015 froze for half a year in the sea between Norway and the North Pole and became a floating laboratory. On board, in addition to the crew and support team, were 68 scientists from 11 countries who were studying the new one-year ice and its impact on climate change. The Norwegian expedition has gathered knowledge that will contribute to a better understanding and predictability of our global destiny.

Harald Steen (Norwegian Polar Institute / Norský polární institut) opening the exhibition On Thin Ice / zahajuje výstavu Na tenkém ledě.

Marina Hofmanová Photo

Three successful film loops from the Arctic Festival 2019 were also presented at the Akropolis Palace: *South Bering Sea Animals* (Stanislav Chládek, CZ/US), *The Arctic* (Bjørn Anders Nymoén, Svalbard) and *Made in Nature* (Jaroslav Fragner Gallery).

The scientific part of the Festival was opened with lectures by seven speakers in English, translated into Czech, followed by a presentation of the book *Good Dogs Don't Make It to the South Pole* by Norwegian writer Hans-Olav Thyvold with the participation of the author and translator Eva Dohnálková.

At 6 pm, the travelling exhibition ***Sent to the North: Czechs as Forced Labour in Norway during the Second World War***, prepared by Dr. Vendula Hingarová from the Scandinavian Studies Department, Charles University and photographer Vojtěch Vlček with financial support from the Norway Grants, was opened. The exhibition was on display in Hybernská until 7 October.

In the evening, the festival continued with a concert by pianist and guitarist Paul Lydon from Iceland and the punk avant-garde band UJD.

Paul Lydon and UJD performing at the Akropolis Palace. / Paul Lydon a UJD v Paláci Akropolis Arctic Festival Archive and Hana Galiová Photos

The second day of the Festival at the Akropolis Palace was dedicated to a scientific conference in Czech (popular lectures by ten speakers), followed by a presentation of Czech translations of the books *Darkness* by Norwegian author Sigrí Sandberg and *A Woman in the Polar Night* by Austrian author Christiane Ritter with the participation of glaciologist Marie Šabacká, Czech translators Jarka Vrbová and Viola Somogyi and representatives of the Portál publishing house.

On 9 September, the exhibition *Below Zero* (documentation of winter or frosty events supplemented by less common artifacts of Czech and Slovak artists) at the Institute of Geophysics of the Czech Academy of Sciences was opened, complemented with a traditional public view of the original painting *Starvation Cove* (1897) by Julius Payer. Then, Zdeněk Lyčka's lecture *Julius Payer: The North Pole Expedition* followed.

*Zdeněk Lyčka and Aleš Špičák, Director of the Institute of Geophysics of the Czech Academy of Sciences.
Zdeněk Lyčka a Aleš Špičák, ředitel Geofyzikálního ústavu AV ČR*

GFÚ Photo

On 9 September, several events took place at the Centre of Natural Sciences and Technical Disciplines (CPTO) at Jan Evangelista Purkyně University in Ústí nad Labem (UJEP): an *Arctic Conference* (introductory words by Pavel Kuráš, Dean of the Faculty of Environment, and lectures by seven speakers in Czech), opening of the exhibitions *Czechia in the Arctic / The Arctic in Czechia*, *On Thin Ice* and *3913 Tasiilaq*. All three exhibitions were on view until 12 November.

Zdeněk Lyčka opening the exhibition On Thin Ice. / Zdeněk Lyčka zahajuje výstavu Na tenkém ledě

Radek Timoftej Photo

A lecture by Richard Pokorný, Head of the Julius von Payer Institute. / Přednáška Richarda Pokorného, vedoucího Institutu Julia von Payera

Radek Timoftej Photo

H. E. Ambassador Robert Kvile invited the Czech speakers and main co-organizers of the Arctic Festival 2020–21 to a joint lunch, which took place on 11 September at the Residence of the Kingdom of Norway in Prague (foreign guests were back in Norway and Iceland at that time).

On 3 October, the Arctic Festival moved to Hradec Králové – to the sauna and refreshment room Nuuk on the Blind Arm of the Elbe. A reading from Knud Rasmussen's book *Greenlandic Myths and Legends* performed by translator Zdeněk Lyčka took place there, as part of the HikiJoki Sauna Festival.

Zdeněk Lyčka čte z knihy Knuda Rasmussena Grónské mýty a pověsti / Zdeněk Lyčka reading from Knud Rasmussen's book Greenlandic Myths and Legends. Lukáš Veselý Photo

On 5 October, the opening of the exhibition *Greenlandic Myths and Legends / Illustrations by Martin Velišek* took place at the UJEP Scientific Library. The exhibition was on view until 15 December.

Martin Velišek at the opening of his exhibition at the UJEP Scientific Library. / Martin Velišek na zahájení své výstavy ve Vědecké knihovně UJEP Zdeněk Lyčka Photo

The last major event of the Arctic Festival 2020–21 took place on 5 December at the Municipal Museum and Gallery in Dačice, where the exhibitions *Czechia in the Arctic / The Arctic in Czechia* and *3913 Tasiilaq* were officially opened and an *Arctic Mini-Conference* was held with the participation of two speakers: H. E. Robert Kvile, Ambassador of Norway to the Czech Republic and prof. Josef Elster from the Centre for Polar Ecology of the University of South Bohemia in České Budějovice. The announced lecture by Dr. Zdeněk Lyčka, co-founder and main organizer of all previous Arctic Festivals, was cancelled due to the coronavirus isolation of the lecturer.

Both lecturers – H. E. Robert Kvile, Ambassador of Norway (left) and Prof. Josef Elster (right) – together with Mr Miloš Vystrčil, President of the Senate.

Oba přednášející – norský velvyslanec J. E. Robert Kvile (vlevo) a prof. Josef Elster (vpravo) – s panem Milošem Vystrčilem, předsedou Senátu

Zdeněk Zvonek Photo

An important part of the Festival was also the *screening of Arctic films*, especially in cooperation with Evald Cinema, the University of South Bohemia in České Budějovice, Charles University and the Scandinavian House.

The travelling exhibition *Expedition to the North Pole / Illustrations by Julius Payer* was exhibited during the Festival at the following places: RMT in Teplice, AARI in Saint Petersburg (online), the Bookstore Kapitola in Frýdek-Místek, the Akropolis Palace in Prague, the Ján Bocatius Library in Košice and the Zemplín Library in Trebišov.

Selected media reports

Regional TV Ústí nad Labem broadcast a report on the launch of AF 2020–21, which can be viewed here:

<https://youtu.be/XNkATnAU4c>.

Arctic Festival Archive Photo

The Regional Museum in Teplice made a recording from the opening of the exhibition Julius Payer: Expedition to the North Pole, which can be viewed here: <https://www.youtube.com/watch?v=RQnI9Dh RTM>.

Arctic Festival Archive Photo

Many articles have been published in national and regional printed and internet media, e.g.

[žitteplice.cz](http://zitteplice.cz) (3/12/20), [Lidové noviny](http://Lidove noviny) (5/12/20), Místní kultura (6/12/20), Ústecký deník (8/12/20), Universitas (10/12/21), Český rozhlas Sever (14/12/21), Aktuálně.cz (15/12/20), Živa (1/2021), Právo (7/9/21), Ústecký deník (8/9/21), Aktuálně.cz (14/9/21), etc.

Abroad (Poland): Zew Północy (1/12/20), etc.

Article in the Polish internet magazine Zew Północy.

Článek v polském internetovém časopise Zew Północy

Arctic Festival Archive

The abstracts of all AF 2020–21 lectures in Czech and English follow, and are available on the AF website, too.

Arktický festival 2020–21 – přednášky Arctic Festival 2020–21 – Lectures

Palác Akropolis / Akropolis Palace

(Kubelíkova 1548, Praha 3-Žižkov)

Út/Tue 7/9/2021, 13.00–16.00

Lectures **in English** simultaneously interpreted into Czech à 25 min /
Přednášky **v angličtině** se simultánním tlumočením do češtiny à 25 min.:

ICE – the role of ice in arctic ecosystems

(**Harald Steen**, *Leader of NPI's Svalbard Programme, Norwegian Polar Institute, Tromsø, Norway*, harald.steen@npolar.no)

LED – role ledu v arktických ekosystémech

(**Harald Steen**, *ředitel programu Svalbard, Norský polární institut, Tromsø, Norsko*)

We see a warmer Svalbard in increasing “rain on snow events” on land resulting in vast areas covered with ice. And, at the same time, we see diminishing fjord ice. Ice has shaped the Arctic ecosystem, as we know it, where ice dependent species are challenged by the lack of ice whilst others are challenged by too much ice. In the presentation, some examples were given how increased temperatures and precipitation change shaped the presence of ice and effected the ecosystem.

Harald Steen with a little auk (Alle alle) / Harald Steen s alkonoum malým (Alle alle)
Harald Steen Archive Photo

Svalbard Zdeněk Lyčka Photo

Teplejší Svalbard vidíme v nárůstu pevninského „deště na sněhu“, což má za následek vznik rozsáhlých oblastí pokrytých ledem. Zároveň vidíme ustupující led ve fjordech. Led formoval arktický ekosystém, tak jak ho známe dnes, to znamená, že druhy závislé na ledu čelí jeho nedostatku, zatímco jiné jsou ohrožovány jeho příliš velkým množstvím. V prezentaci bylo uvedeno několik příkladů, jak zvyšující se teplota a změny srážek působí na přítomnost ledu a ovlivňují ekosystém.

High Latitude Dust

(Pavla Dagsson-Waldhauserová, Agricultural University of Iceland in Reykjavík, and Czech University of Life Sciences in Prague, Coordinator of the Ice-Dust Association /Icelandic Aerosol and Dust Association/, waldhauserova@fzp.czu.cz, pavla@lbhi.is)

Polární prach

(Pavla Dagsson-Waldhauserová, Islandská zemědělská univerzita v Reykjavíku a Česká zemědělská univerzita v Praze, koordinátorka asociace IceDust /Icelandic Aerosol and Dust Association/)

Polar Regions include large areas of High Latitude Dust (HLD) sources, from where dust spreads more than 3,000 km towards the Arctic and Europe. HLD sources cover more than 500,000 km² and contribute to at least 5% of the global dust budget. Almost one third of the total dust load in the Arctic is estimated to originate from the HLD sources. Iceland is the largest Arctic as well as European desert with a high dust event frequency (approximately 135 dust days annually) and the most severe dust storms observed on Earth. The Icelandic dust impacts the atmosphere, cryosphere, marine and terrestrial environments, as well as socio-economic sectors. The Icelandic dust also inspires art.

Pavla Dagsson-Waldhauserová Archive Photo

Polární regiony zahrnují rozsáhlé oblasti zdrojů prachu vysoké zeměpisné šířky (HLD). Odtud se prach šíří více než 3000 km směrem do Arktidy a Evropy. Zdroje HLD pokrývají více než 500 000 km² a přispívají nejméně 5 % k výskytu prachu na celém světě. Odhaduje se, že téměř jedna třetina celkového množství prachu v Arktidě pochází ze zdrojů HLD. Island je největší arktickou i evropskou pouští s vysokým výskytem prašných událostí (přibližně 135 prašných dnů ročně) a s nejsilnějšími prachovými bouřemi pozorovanými na Zemi. Islandský prach má dopad na atmosféru, kryosféru, mořské a pevninské prostředí a ovlivňuje také socioekonomiku. Islandský prach rovněž inspiruje umění.

Universities and Scientists in the Time of Climate Crisis

(Mgr. Miloslav Kolenatý, Vice-Dean for International Relations, Faculty of Environment, Jan Evangelista Purkyně University, Ústí n/L, miloslav.kolenaty@ujep.cz)

Univerzity a vědci v době klimatické krize

(Mgr. Miloslav Kolenatý, proděkan pro zahraniční a mezinárodní vztahy na Fakultě životního prostředí UJEP, Ústí n/L)

As recent extreme weather and temperature events and the urgent appeal of the IPCC 2021 Report have demonstrated, the climate crisis is happening right before our eyes. Although both scientists and the public are concerned about the climate risks and they realize the need to act immediately, greenhouse gas emissions are still growing, and we are still lacking efficient global and

national climate action and policies. What role should universities and scientists take in helping to cross the knowledge-action gap? How can they become one of the leaders of the urgent fight to combat climate change and its impacts?

Jak ukazují nedávné extrémní klimatické a teplotní jevy a naléhavé výzvy zprávy IPCC 2021, klimatická krize se odehrává přímo před našima očima. Přestože vědci i veřejnost jsou znepokojeni klimatickými riziky a uvědomují

si, že je třeba okamžitě jednat, emise skleníkových plynů stále rostou a stále nám chybí účinná globální a národní opatření a politiky v oblasti klimatu. Jakou roli by měly hrát univerzity a vědci, aby pomohli překonat propast mezi povědomím o klimatické změně a implementací účinných opatření? Jak se mohou stát jedním z lídrů naléhavého boje proti změně klimatu a jejím dopadům?

*J. E. Purkyně University in Ústí nad Labem.
UJEP Archive Photo*

Julius von Payer Institute for Research in the Arctic and Subarctic at the Faculty of Environment UJEP

(Richard Pokorný, Head of the Department of Environment and Head of the Julius von Payer Institute for Research in the Arctic and Subarctic, Faculty of Environment, UJEP, Ústí n/L, Richard.Pokorny@ujep.cz)

Institut Julia von Payera pro výzkum Arktidy a Subarktidy na Fakultě životního prostředí, UJEP

(Richard Pokorný, vedoucí Katedry životního prostředí a vedoucí Institutu Julia von Payera pro výzkum Arktidy a Subarktidy na Fakultě životního prostředí UJEP, Ústí n/L)

Jan Evangelista Purkyně University in Ústí nad Labem founded the Institute in 2020, thereby joining other Czech universities that engage in the research of natural conditions of Subarctic and Arctic regions. In addition to targeted research, the main mission of the Institute is public promotion of the activities of its team members and organizing meetings of similarly oriented specialists. The Institute

plans to involve academics across the faculties of Jan Evangelista Purkyně University and to cooperate with external researchers.

Založením Institutu Julia von Payera na Fakultě životního prostředí v roce 2020 se Univerzita J. E. Purkyně v Ústí nad Labem zařadila mezi další české univerzity, které se věnují výzkumu přírodních poměrů subarktických a arktických oblastí. Hlavním posláním Institutu je vedle cíleného výzkumu také popularizace aktivit jednotlivých členů týmu a jejich setkávání s podobně zaměřenými specialisty. Institut počítá se zapojením akademiků napříč fakultami ústecké univerzity a také se spoluprací s externími badateli.

What do we know about life in glaciers

(Marie Šabacká, Head of the Centre for Polar Ecology, Faculty of Science, University of South Bohemia, České Budějovice, sabacka.marie@gmail.com)

Co víme o životě v ledovcích

(Marie Šabacká, vedoucí Centra polární ekologie na Přírodovědecké fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích)

Glaciers are receding virtually everywhere in the world, faster than previously thought. One of the largest ice masses, the Greenland ice sheet, is collapsing in front of our eyes, and if the planet continues to warm at the same rate as it does now, the Alps will be almost completely ice-free by the end of this century. If all glaciers melted, the sea level would rise by up to 70 m. Although glaciers cover about 10% of the world's surface, slightly less than the size of South America, they are one of the least studied biological ecosystems. The idea of an inhospitable environment of cold ice and snow is no longer valid, and today we understand that there is a rich microbial world on and inside glaciers. During this lecture one could learn what we know about icy life, how it looked like and whether studying it could reveal anything to us about the history of our planet or even about life in the Universe. We also talked about why glaciers had been receding so fast recently and what this meant for our society.

From the left to the right: 1) Iron-rich subglacial discharge Blood Falls, Taylor Glacier in Antarctica (*Marie Šabacká Archive Photo*); 2) Inside a Svalbard glacier (*Stanislav Řehák Photo*); 3) Snow algae in maritime Antarctica (*Martin Lulák Photo*)

Zleva doprava: 1) Na železo bohatá výpust' zpod povrchu ledovce zvaná Krvavé vodopády, ledovce Taylor, Antarktida (*archív Marie Šabacké*); 2) Uvnitř ledovce na Špicberkách (*foto Stanislav Řehák*); 3) Sněžné řasy v Antarktidě (*foto Martin Lulák*)

Ledovce ustupují prakticky všude na světě, a to rychleji, než se donedávna předpokládalo. Jeden z největších ledových masívů, grónský ledovcový štít, se nám rozpadá před očima, a pokud se bude planeta dále oteplovat stejným tempem jako nyní, Alpy budou téměř úplně bez ledu do konce tohoto století. Kdyby všechny ledovce odtály, zvedla by se mořská hladina až o 70 m. Přestože ledovce pokrývají asi 10 % světového povrchu, o něco méně než velikost Jižní Ameriky, jsou jedním z nejméně studovaných biologických ekosystémů. Představy o nehostinném prostředí studeného ledu a sněhu už jsou dávno minulostí a dnes víme, že na ledovcích a v ledovcích se nachází bohatý mikrobiální svět. V této přednášce jste se mohli dozvědět, jak takový život vypadá, co o něm víme a zda nám jeho studium může něco podhalit o historii naší planety nebo dokonce o životě ve Vesmíru. Povídali jsme si také o tom, proč ledovce ustupují a co to pro nás znamená.

Impact of Climate Change in the Arctic – Czech Perspective

(*Josef Elster, Centre for Polar Ecology, Faculty of Science, University of South Bohemia, České Budějovice, jelster@prf.jcu.cz*)

Klimatická změna v Arktidě a současný Český algologický výzkum

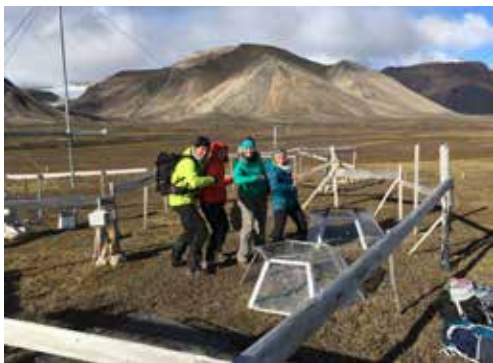
(*Josef Elster, Centrum polární ekologie na Přírodovědecké fakultě Jihočeské univerzity, České Budějovice*)

The warming of the Arctic is more than twice the global average. It's called Arctic Amplification and it's primarily driven by sea-ice loss. The terrestrial ecosystem and its biodiversity is impacted heavily by climate change. Our

Arctic algological research focuses on advancing fundamental knowledge of the ecology and evolution of Arctic species, formed by seasonal as well as long term interactions with the biotic and abiotic components characteristic of the Arctic environment, including human impact. Our algology research in the Arctic covers three over-arching interlinked themes: 1) Climate change biology; 2) Seasonal ecology; and 3) Spatio-temporal dynamics of species and systems. In the presentation some examples of CPE's phyecology studies were introduced.

Arktida se otepluje dvakrát rychleji než zbytek naší planety. Rychlejší oteplování Arktidy v porovnání s průměrem Země je způsobený především rychlým úbytkem mořského ledu. Terestrický ekosystém a jeho biodiverzita se pod vlivem oteplování rychle mění. Náš arktický algologický výzkum je zaměřený na základní ekologii – ekofyziologii a evoluci arktických společenstev. U těchto organismů sledujeme dlouhodobé i krátkodobé (sezónní) změny, které jsou způsobené především abiotickými a biotickými změnami prostředí, včetně změn antropogenních. Náš algologický výzkum můžeme rozdělit do těchto kategorií: 1) Biologie klimatické změny sinic a řas; 2) Sezónní ekologie sinic a řas; 3) Dynamika rozšíření sinic a řas. V prezentaci byly představeny některé výsledky výzkumu CPE zaměřeného na tyto otázky.

Skupina studentů kurzu Polární ekologie na experimentální ploše v zátocě Petunia na Svalbardu. / Group of students of the Polar Ecology Course on an experimental site in Petunia Bay, Svalbard. Josef Elster Archive Photo

The Arctic: Tourism, mining and military interests – Nature conservation under economic and political pressures

(Jiří Moravec, Faculty of Environment, UJEP, Ústí n/L, jiri.moravec@ujep.cz)

Arktida: turismus, těžba a vojenské zájmy – ochrana přírody pod ekonomickými a politickými tlaky

(Jiří Moravec, Fakulta životního prostředí, UJEP, Ústí n/L)

Climate change and new technologies have made the Arctic more accessible than ever before. The areas that were once the domain of adventurous explorers are now visited by large cruise ships organized by many travel agencies. With rising water temperatures and melting ice, mining companies and states close to the Arctic are exploring new opportunities to extract crude oil, natural gas and other minerals. In connection with activities in the Arctic, the armed forces of Russia, NATO and other countries are strengthening their capacities. On the other hand, there is a strong interest in preserving

the unique biodiversity of the Arctic and avoiding serious pollution. The efforts to use fossil resources are thus in direct opposition to measures and policies mitigating climate change. The outcome of international diplomatic negotiations is difficult to predict.

Klimatická změna a nové technologie učinily Arktidu dostupnou jakou nikdy v minulosti. Oblasti, které byly dříve doménou dobrodružných výzkumníků, jsou nyní navštěvovány velkými výletními loděmi organizovanými mnoha cestovními agenturami. S rostoucí teplotou vody a táním ledu zkoumají těžební společnosti a arktické státy nové příležitosti k těžbě ropy, zemního plynu a jiných nerostných surovin. V souvislosti s aktivitami v Arktidě posilují své kapacity ozbrojené síly Ruska, NATO a dalších zemí. Na druhé straně však existuje hluboký zájem zachovat unikátní biodiverzitu Arktidy a vyhnout se jejímu vážnému znečištění. Snahy o využívání fosilních zdrojů tak stojí v přímém protikladu k opatřením omezujícím klimatické změny. Výsledky mezinárodních diplomatických vyjednávání je těžké předvídat.

* * *

Palác Akropolis / Akropolis Palace

(Kubelíkova 1548, Praha 3-Žižkov)

St/Wed 8/9/2021, 9.00–12.00 / 13.00–15.00

Přednášky v češtině à 30 min. / Lectures in Czech à 30 min:

Putování Faerskými ostrovy

(Richard Pokorný, vedoucí Katedry životního prostředí a vedoucí Institutu Julia von Payera pro výzkum Arktidy a Subarktidy na Fakultě životního prostředí UJEP, Ústí n/L, Richard.Pokorny@ujep.cz)

Wandering the Faroe Islands

(Richard Pokorný, Head of the Department of Environment and Head of the Julius von Payer Institute for Arctic and Subarctic Research, Faculty of Environment, UJEP, Ústí n/L)

Faerské ostrovy jsou zmenšený Island a i bez jeho hlavních atrakcí (gejzíry, ledovce, sopky) dokáží návštěvníky okouzlit svou jednoduchou krásou, klidem a absencí turistů. Na Faerských ostrovech je vše tak malé, že neexistuje místo, které by bylo od moře dále než pět kilometrů; jednotlivé ostrovy jsou tak blízko, že je často spojují podmořské tunely. Přednáška poskytuje letmý pohled na přírodu i kulturu tohoto svérázného souostroví.

The Faroe Islands are a scaled-down Iceland and even without its main attractions (geysers, glaciers, volcanoes) they can enchant visitors with their simple beauty, peace and absence of tourists. In the Faroe Islands, everything is so small that no place is more than five kilometers from the sea; the islands themselves are so close to each other that they are often connected by submarine tunnels. The lecture provides a glimpse into the nature and culture of this unusual archipelago.

Letokruhy v Arktidě vypravují dávné příběhy

(*Jiří Lehejček, Katedra životního prostředí UJEP, Ústí n/L, jirilehejcek@gmail.com*)

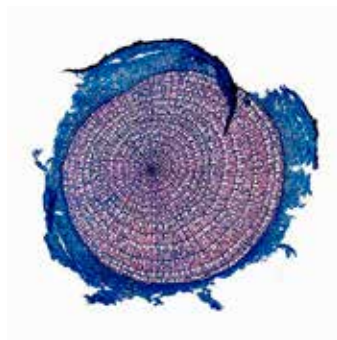
Arctic tree-rings as storytellers of the past

(*Jiří Lehejček, Department of Environment, UJEP, Ústí n/L*)

Arktida představuje region, který se velmi dynamicky mění. Oteplení místního klimatu je nejdramatičtější na světě. Výsledkem je eskalace procesů, které

ovlivňují celou severní polokouli. Abychom těmto procesům porozuměli, je třeba studovat klimatické archivy, protože instrumentální záznamy jsou v Arktidě pro její odlehlost jednak vzácné, jednak pokrývají pouze krátké časové řady. Jedním z nich jsou letokruhy dlouhověkých arktických keřů – jalovců. Ty mají svéráznou ekologii růstu, jejíž pochopení ovšem umožňuje následnou rekonstrukci environmentálního vývoje Arktidy. Jalovce jsou navíc dřevinou s globálně největší oblastí rozšíření. Důvodem pro tuto skutečnost je patrně extrémní plasticita a růstový oportunismus.

*Mikrotonový příčný řez vrbou polární
Arctic willow microton cross-section.*

*Polární tundra, zátoka Kobbefjord, JZ Grónsko
Arctic Tundra, Kobbefjord Bay, SW Greenland.*

Jiří Lehejček Archive Photos

The Arctic presents one of the most dynamic regions globally, where local climate warming is the most abrupt. The resulting processes dramatically influence the northern hemisphere. In order to understand such processes we need to study climate and environmental archives as instrumental records are scarce in the Arctic. One such archive are tree rings of long living Arctic shrubs – junipers. Their growth ecology is unique but its understanding is the prerequisite for successful environmental reconstructions. Moreover, junipers are globally the most widespread woody species with a long lifespan. The reason is their growth opportunism and plasticity.

Český antarktický výzkumný program

(Daniel Nývlt, Masarykova univerzita, Brno, Daniel.Nyvlt@seznam.cz)

Czech Antarctic Research Programme

(Daniel Nývlt, Masaryk University, Brno)

Česká antarktická vědecká infrastruktura poskytuje díky stanici J. G. Mendela na ostrově Jamese Rosse zázemí pro výzkum Antarktidy českým i zahraničním badatelům. Český antarktický výzkumný program se zaměřuje na komplexní výzkum dopadů klimatické změny na přírodní prostředí okrajové části Antarktidy a je provázán s aktivitami ostatních národních antarktických programů.

The Czech Antarctic Research Infrastructure provides the basis for Antarctic research to Czech and foreign researchers thanks to the J. G. Mendel Station located on James Ross Island. The Czech Antarctic Research Programme focuses on multidisciplinary research of climate change impacts on the natural environment of a marginal part of Antarctica and is closely linked to the activities of other national Antarctic programmes.

Polární prach

(Pavla Dagsson-Waldhauserová, Islandská zemědělská univerzita v Reykjavíku a Česká zemědělská univerzita v Praze, koordinátorka asociace IceDust /Icelandic Aerosol and Dust Association/, waldhauserova@fzp.czu.cz, pavla@lbhi.is)

High Latitude Dust

(Pavla Dagsson-Waldhauserová, Agricultural University of Iceland in Reykjavík and Czech University of Life Sciences in Prague, Coordinator of the IceDust Association /Icelandic Aerosol and Dust Association/)

Nuceně nasazení Čechoslováci za druhé světové války v norské Arktidě

(*Vendula V. Hingarová, Oddělení skandinavistiky, Filozofická fakulta Univerzity Karlovy v Praze, wendula.hingarova@ff.cuni.cz*)

Czechoslovak forced labour in the Norwegian Arctic during WWII

(*Vendula V. Hingarová, Scandinavian Studies, Faculty of Arts, Charles University, Prague*)

Výzkum o Čechách v Norsku v letech druhé světové války zachycuje dosud velmi málo známý osud 1500 Čechů, kteří se během války nedobrovolně ocitli v severním Norsku. V drsných arktických podmínkách se museli podílet na výstavbě opevnění, železnic, cest a dalších zařízení sloužících nacistickým okupantům. Příspěvek představil nové materiály z té doby, které se podařilo nedávno vypátrat v pozůstatostech po nasazených.

Historical research on Czechs in Norway during the Second World War captures the hitherto little-known fate of the 1,500 Czechs who found themselves involuntarily in northern Norway during the war. In harsh Arctic conditions, they had to participate in the construction of fortifications, railways, roads, and other facilities serving the Nazi occupiers. The lecture introduced new materials from that time, which were recently found in the estates of the forced labourers.

Vendula Hingarová Archive Photos

Laponské baroko

(*Michal Kovář, Ústav germánských studií Univerzity Karlovy v Praze, demecci@gmail.com*)

Sámi Baroque

(*Michal Kovář, Institute of Germanic Studies, Charles University, Prague*)

Kolokace „laponské baroko“ může v Česku vzbudit úsměv. Pro týž účín vzniklo nejspíše i spojení „finský barok“ v názvu pražské hudební skupiny. V Laponsku může první jmenované spojení vzbudit i pohoršení. Přednášející se v příspěvku pokusil vysvětlit, jaká očekávání za těmito reakcemi stála, a že použití dané kolokace je do jisté, ač malé míry smysluplné.

The collocation “Sámi baroque” may arouse a smile in Bohemia. A similar phrase “Finnish baroque” in the name of a Prague band was created perhaps to produce the same effect. The foregoing phrase could however cause a displeasure in Sápmi. The speaker attempted to explain what expectations represented the background of such reactions, and also to suggest arguments for a statement that use of the collocations was to a certain small extent meaningful.

*Autor: německý historik Johannes Schefferus / Author: German historian Johannes Schefferus, 1673
Michal Kovář Archive Photo*

Úžasní paraziti ze žraloků a rejnoků arktických hlubin

(*Oleg Ditrich, Centrum polární ekologie na Jihočeské univerzitě, České Budějovice, oleg@paru.cas.cz*)

Amazing parasites from sharks and rays of the Arctic depths

(*Oleg Ditrich, Centre for Polar Ecology, University of South Bohemia, České Budějovice*)

Oleg Ditrich Archive Photos

Na příkladu parazitů paryb (rejnoků a žraloků) žijících v pobřežních vodách arktického souostroví Špicberky bylo ilustrováno jedno z výzkumných témat, kterému se věnujeme na České polární stanici v Longyearbyenu. Paryby jako bazální skupina čelistnatých obratlovců jsou hostitelé primitivních skupin parazitů, jejichž studium umožní lépe poznat i později vzniklé druhy parazitující u vyšších obratlovců včetně člověka.

Na rejnocích jsme našli ektoparazitické pijavky, které přenášejí krevní parazity příbuzné původcům malárie. Na kůži a ploutvích byl nalezen *Acanthocotyle verrilli* a na žábrech *Rajonchocotyle emarginata*. Ve střevě rejnoka hvězdnatého jsme našli tasemnice, často ve velkém množství. V jediném chyceném juvenilním exempláři žraloka malohlavého jsme našli tasemnice rodu *Monoorygma*. Na oku parazitovala buchanka *Omnatokoita elongata*.

We wanted to illustrate one of the research topics, which we study at the Czech Polar Station in Longyearbyen, on the example of parasites of cartilaginous fish (starry rays and sharks) living in the coastal waters of the Arctic archipelago of Svalbard. Cartilaginous fish as a basal group of Gnathostomata

host primitive groups of parasites, the study of which will allow better understanding of later species parasitizing in higher vertebrates, including humans. On starry rays, we found ectoparasitic leeches, which transmit blood parasites, related to the causative agents of malaria. A monogenen *Acanthocotyle verrilli* was found on the skin and fins and *Rajonchocotyle emarginata* was found on the gills. In the only captured juvenile specimen of the small-headed shark, we found tapeworms of the genus *Monoorygma*. The copepod *Omnatokoita elongata* parasitized on the eye.

Zahraníční vztahy Grónska – postřehy ze stáže na Grónské univerzitě

(**Adam Kočí**, *Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje, Ostravská univerzita, adam.koci@osu.cz*)

Foreign Relations of Greenland – observations from an internship at the University of Greenland

(**Adam Kočí**, *Department of Social Geography and Regional Development, University of Ostrava*)

Grónsko je autonomním teritoriem Dánského království, a jeho autonomie se vztahuje rovněž na oblast zahraničních vztahů. Grónská vláda (*Naalakkersuisut*) tak může uzavírat většinu mezinárodních dohod týkajících se výlučně vlastní země. Rozvoj samostatných zahraničních vztahů zaujímá klíčovou roli také v grónském úsilí o politickou nezávislost. Osobní rozhovory s představiteli grónské samosprávy či vědeckými pracovníky *University of Greenland* nám mohou

o pozici Grónska v mezinárodním společenství mnohé prozradit. Dávají Grónané přednost ekonomické, politické či kulturní spolupráci? A jak se jim daří manévrovat mezi geostrategickými zájmy USA a Číny?

Greenland represents an autonomous territory of the Kingdom of Denmark, and its autonomy also involves an area of foreign relations. The Greenlandic government (*Naalakkersuisut*) is thus enabled to conclude most international agreements relating exclusively to its own country. Development of Greenland's own international relations plays a key role also in Greenland's efforts for political independence. Personal interviews with members of Greenlandic self-government and researchers from the *University of Greenland* can reveal a lot about the Greenlandic position in the international community.

Do Greenlanders prefer economic, political, or cultural cooperation? And how do they manage to manoeuvre between the geostrategic interests of the USA and China?

Adam Kočí Archive Photo

100. výročí zimního přechodu čs. legionářů přes Bajkal

(Gabriela Havlůjová, Spolek pro zachování odkazu českého odboje, Praha, havlujova@spolekodboje.cz, havlujova.gabriela@seznam.cz)

(Zdeněk Lyčka, kulturní koordinátor, MZV, Praha, zdenek_lycka@mzv.cz)

100th anniversary of the winter crossing of the Baikal Lake by Czechoslovak legionaries

(Gabriela Havlůjová, Association for the Preservation of the Legacy of the Czech Resistance, Prague)

(Zdeněk Lyčka, Cultural Coordinator, Ministry of Foreign Affairs, Prague)

Zdeněk Lyčka Archive Photos

Skupina českých dobrodruhů a nadšenců do historie absolvovala v březnu 2020 vzpomínkovou cestu na Sibiř. Na 40 účastníků dokázalo po 13–16 hodinách přejít zamrzlé jezero Bajkal, které před 100 lety zdolali českoslovenští legionáři, ale také Bělogvardějci pod velením generála Sergeje Vojcechovského. Sama osobnost pozapomenutého generála stála na počátku rozhodnutí organizátorů tuto cestu uspořádat. Vládní speciál přistál s účastníky vzpomínkové cesty v Krasnojarsku, odkud se všichni přesunuli dál Transsibiřskou magistrálou. Jejich pouť skončila v Ulan-Ude, hlavním městě Republiky Burjatsko v rámci Ruské federace. Dva z účastníků pochodu – Gabriela Havlůjová a Zdeněk Lyčka – se podělili o svou sibiřskou zkušenost.

In March 2020, a group of Czech adventurers and history enthusiasts made a memorial trip to Siberia. In 13–16 hours, about 40 participants crossed the frozen Lake Baikal. 100 years ago, the same march was done by Czechoslovak legionaries, but also by White Guards under the command of General Sergei

Vojcechovsky. The very personality of the forgotten general was at the beginning of the organizers' decision to prepare this trip. The Government's special plane with the participants of the memorial journey landed in Krasnoyarsk, from where they all moved on along the Trans-Siberian Railway. Their trip ended in Ulan-Ude, the capital of the Republic of Buryatia in the Russian Federation. Two of the participants in the march – Gabriela Havlůvová and Zdeněk Lyčka – shared their Siberian experience.

* * *

Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem
Jan Evangelista Purkyně University, Ústí nad Labem

(Centrum přírodovědných a technických oborů, Pasteurova 3632/15, Ústí nad Labem)

Čt/Thu 9/9/2021, 9.00–12.00

Přednášky v češtině à 20 min. / Lectures in Czech à 20 min:

Úvodní slovo děkana Přírodovědecké fakulty UJEP Pavla Kuráň
Introductory words by Pavel Kuráň, Dean of the Faculty of Science, UJEP

Univerzity a vědci v době klimatické krize

(Mgr. Miloslav Kolenatý, proděkan pro zahraniční a mezinárodní vztahy na Fakultě životního prostředí UJEP, Ústí n/L, miloslav.kolenaty@ujep.cz)

Universities and Scientists in the Time of Climate Crisis

(Mgr. Miloslav Kolenatý, Vice-Dean for International Relations, Faculty of Environment, UJEP, Ústí n/L)

Putování Faerskými ostrovy

(Richard Pokorný, vedoucí Katedry životního prostředí a vedoucí Institutu Julia von Payera pro výzkum Arktidy a Subarktidy na Fakultě životního prostředí UJEP, Ústí n/L, Richard.Pokorny@ujep.cz)

Wandering the Faroe Islands

(Richard Pokorný, Head of the Department of Environment and Head of the Julius von Payer Institute for Arctic and Subarctic Research, Faculty of Environment, UJEP, Ústí n/L)

Česká arktická vědecká „Stanice Josefa Svobody“ na Špicberkách a Centrum polární ekologie Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích

(Josef Elster, Centrum polární ekologie na Přírodovědecké fakultě Jihočeské univerzity, České Budějovice, jelster@prf.jcu.cz)

Czech Arctic Research “Josef Svoboda Station” and the Centre for Polar Ecology, University of South Bohemia, České Budějovice

(Josef Elster, Centre for Polar Ecology, Faculty of Science, University of South Bohemia, České Budějovice)

Za provoz „Stanice Josefa Svobody“ (JS) odpovídá logistický tým České arktické vědecké infrastruktury Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích (JU). Stanice JS se skládá z Domu Julia Payera v Longyearbyenu, terénní základny Nostoc v zátocě Petunia, vědecké lodě Clione a samostatné budovy Přírodovědecké fakulty JU. V budově sídlí vědecké oddělení Centrum polární ekologie (CPE) a logistický tým Stanice JS. Na Stanici JS probíhá pod vedením CPE interdisciplinární mezinárodní ekologický výzkum a konají se zde kurzy polární ekologie připravující české akademické odborníky na řešení globálních problémů spojených s projevy klimatických změn v Arktidě a v Česku. Pracovníci CPE

zároveň zajišťují vysokoškolskou výuku v oborech polární ekologie a za podpory projektů EU, Norských fondů, národních zdrojů a zdrojů JU vytvářejí podmínky pro začlenění „Polární ekologie“ do systému vysokoškolské výuky v ČR. Stanice JS současně propaguje Česko v arktických zemích (je neoficiálním velvyslancem)

Josef Elster v Antarktidě/in Antarctica. CPE Archive Photo

ČR ve vysoké Arktidě) a napomáhá rozvíjet vědeckou a kulturní spolupráci. Vědecké a edukační aktivity CPE vytvářejí podmínky k větší angažovanosti ČR v Arktidě.

The “Josef Svoboda Station” (JS Station) is run by the logistics team of the Czech Arctic Scientific Infrastructure of the University of South Bohemia in České Budějovice (USB). The JS Station consists of the Julius Payer House in Longyearbyen, the Nostoc Field Base in Petunia Bay, the Clione science ship and a building of the Faculty of Science, USB. The building houses a scientific department called Centre for Polar Ecology (CPE) and the logistics team of the JS Station. Under the leadership of CPE, interdisciplinary international ecological research and polar ecology courses are taking place at the JS Station, preparing Czech academic experts to solve global problems related to the impacts of climate change in the Arctic and the Czech Republic. At the same time, CPE employees provide higher education in the fields of polar ecology and, with the support of EU projects, Norway Grants, national and JU resources, create conditions for the integration of “Polar Ecology” into the higher education system of the Czech Republic. At the same time, the JS Station promotes Czechia in the Arctic countries (it is an unofficial Embassy of the Czech Republic in the High Arctic) and helps to develop scientific and cultural cooperation. CPE’s scientific and educational activities create the conditions for Czechia’s greater involvement in the Arctic.

Na střeše technického kontejneru testujeme otevřený fotobioreaktor při kultivaci řas

On technical container's roof we test open photobioreactor for cultivation of microalgae.

CPE Archive Photo

Letokruhy v Arktidě vypravují dávné příběhy

(Jiří Lehejček, Katedra životního prostředí UJEP, Ústí n/L, jirilehejcek@gmail.com)

Arctic tree-rings as storytellers of the past

(Jiří Lehejček, Department of Environment, UJEP, Ústí n/L)

Arktida: turismus, těžba a vojenské zájmy – ochrana přírody pod ekonomickými a politickými tlaky

(Jiří Moravec, Fakulta životního prostředí na UJEP, Ústí n/L, jiri.moravec@ujep.cz)

The Arctic: Tourism, mining and military interests – Nature conservation under economic and political pressures

(Jiří Moravec, Faculty of Environment, UJEP, Ústí n/L)

Václav Marek o původu Sámů

(Michal Kovář, Ústav germánských studií Univerzity Karlovy v Praze, demeczi@gmail.com)

Václav Marek on the origin of the Sámi

(Michal Kovář, Institute of Germanic Studies, Charles University, Prague)

Český cestovatel a spisovatel Václav Marek (1908–1994) žil téměř dvě dekády v Laponsku mezi Sámy a Nory. Od návratu do Prahy v roce 1948 věnoval mnoho svého volného času tvorbě beletristické (tři romány), překladové i odborné, a to převážně historiografie, aby pro českého čtenáře formuloval příčiny a předpoklady meziethnické krize na evropském severu a obhájil nároky Sámů na odstranění historických křivd. Příspěvek byl zaměřen na Markovu metodu i výsledek jeho bádání o (etnickém) původu Sámů.

The Czech traveller and writer Václav Marek (1908–1994) lived for almost two decades in Lapland between the Sámi and the Norwegians. Returning to Prague in 1948, he devoted much of his free time to fiction (three novels), translation and professional writing, mainly historiography, to formulate for the Czech reader the causes and assumptions of the interethnic crisis in the European North and defend the Sámi claims to eliminate historical injustices. The lecture focused on Marek's method and the results of his research on the (ethnic) origin of the Sámi.

100. výročí zimního přechodu čs. legionářů přes Bajkal

(Zdeněk Lyčka, kulturní koordinátor, MZV, Praha, zdenek_lycka@mzv.cz)

100th anniversary of the winter crossing of the Baikal Lake by Czechoslovak legionaries

(Zdeněk Lyčka, Cultural Coordinator, Ministry of Foreign Affairs, Prague)

* * *

Geofyzikální ústav Akademie věd ČR
Institute of Geophysics of the Czech Academy of Sciences
(Boční II/1401, Praha 4-Spořilov)

Čt/Thu 9/9, 17.00–18.30

Přednáška v češtině / Lecture in Czech:

Julius Payer: Expedice na severní pól

(Zdeněk Lyčka, kulturní koordinátor, MZV, Praha, zdenek_lycka@mzv.cz)

Julius Payer: North Pole Expedition

(Zdeněk Lyčka, Cultural Coordinator, Ministry of Foreign Affairs, Prague)

Přednáška pojednává o Juliu Payerovi, největším arktickému badateli pocházejícím z českých zemí a nejslavnějším malíři polárních oblastí vůbec. V letech 1872–74 se pod vedením Julia Payera a Karla Weyprechta uskutečnila rakousko-uherská expedice k severnímu pólu. Expediční loď *Admirál Tegetthoff* byla po čtyřech měsících od vyplutí trvale uvězněna v ledu a silou větrů a mořských proudů nekontrolovaně driftovala v Severním ledovém oceánu. V roce 1873 posádka objevila novou zemi, kterou nazvala Zemí císaře Františka Josefa. Po druhém přezimování se zdecimovaní členové výpravy vydali pěšky, na saních a na člunech po rozmrzajícím moři směrem na jih. Jisté smrti zimou a hladem unikli až po třech měsících plných drsných arktických zážitků. V srpnu 1874 je u pobřeží Nové země zachránila ruská rybářská loď *Nikolaj*. V roce 1876 vyšel ve Vídni Payerův cestopis z této expedice, doplněný autorovými ilustracemi, které byly na přednášce představeny.

Arctic Festival Archive and RMT Photos

The lecture is dedicated to Julius Payer, the greatest Arctic researcher from the Czech lands and the most famous painter of the polar landscapes in general. In the years 1872–74, an Austro-Hungarian expedition to the North Pole took

place under the leadership of Julius Payer and Karel Weyprecht. The expedition ship *Admiral Tegetthoff* was permanently trapped in the ice four months after leaving, drifting uncontrollably in the Arctic Ocean by the force of winds and sea currents. In 1873, the crew discovered a new land, which they called the Land of Emperor Franz Joseph. After the second overwintering, the decimated members of the expedition set out on foot, sleighs, and boats along the thawing sea to the south. After three months full of harsh Arctic experiences they escaped certain death by cold and starvation. In August 1874, the crew was rescued off the Nowaja Zemlja's coast by the Russian fishing boat Nikolai. In 1876, Payer's travelogue from this expedition was published in Vienna, supplemented by the author's illustrations, which were presented in the lecture.

* * *

Městské muzeum a galerie Dačice /Municipal Museum and Gallery in Dačice

Ne/Sun 5/12, 16.00–17.00

Přednášky v češtině à 30 min. / Lectures in Czech à 30 min:

Původní obyvatelé Norska: od asimilace k uznání

(J. E. Robert Kvile, velvyslanec Norska v ČR, robert.kvile@mfa.no)

Norway's indigenous people: From assimilation to recognition

(H. E. Robert Kvile, Ambassador of Norway to the Czech Republic)

Velvyslanec Robert Kvile hovořil o pomalé, ale postupné změně postoje k původním obyvatelům Norska, Sámům. Asimilační politika neboli ponoršťování, zavedená kolem roku 1850, skončila o 130 let později, kdy rozpory vyvolané projektem vodní elektrárny Alta otevřely v otázkách týkajících se situace sámské populace mnoha lidem oči. Definitivní a symbolický konec asimilační politiky znamenal projev Jeho Veličenstva krále Haralda v roce 1997 v Sámském parlamentu. Král se omluvil za asimilační politiku a zdůraznil odpovědnost norského státu a jeho podporu Sámům při budování silné a životaschopné společnosti.

Ambassador Kvile spoke about the slow but gradual change of attitude towards the indigenous people of Norway, the Sámis. The policy of assimilation, or Norwegianization, introduced around 1850, finally came to an end 130 years later, when the controversy around the Alta hydropower project served

as an eye-opener on issues pertaining to the situation for the Sámi population. A final and symbolic end of the assimilation policy came with His Majesty King Harald's speech in 1997 to the Sámi Parliament, in which he apologized for the assimilation policy and underlined the responsibility of the Norwegian state to facilitate the Sámi people's ability to build a strong and viable society.

Polární ekologie a globální klimatická změna

(Josef Elster, Centrum polární ekologie na Přírodovědecké fakultě Jihočeské univerzity, České Budějovice, jelster@prf.jcu.cz)

Polar ecology and global climate change

(Josef Elster, Centre for Polar Ecology, Faculty of Science, University of South Bohemia, České Budějovice)

Přednáška byla rozdělena do tří částí:

1. Které astrofyzikální a antropogenní vlivy ovlivňují střídání glaciálních a interglaciálních období? Současné vědecké poznatky přináší dostatek důkazů, že rozhodujícím faktorem, který přispívá k rychlému globálnímu oteplování, jsou vlivy antropogenní. V částech Arktidy včetně souostroví Svalbard je nárůst teplot a ostatních přidružených faktorů největší.

2. Česká arktická vědecká infrastruktura „Stanice Josefa Svobody“ se nachází v centrální části ostrova Špicberk v souostroví Svalbard, na rozhraní mezi teplejším oceánským a studenějším kontinentálním klimatem, kde se klimatické změny na všech úrovních projevují velmi významně. Dlouhodobý český ekologický výzkum je zaměřen na tuto problematiku.

3. Jedním z ekologických problémů spojených s klimatickými změnami v Arktidě je tání a ústup ledovců, při kterém dochází ke komplikovanému procesu nástupu nového života na odledněná území (primární sukcese). Nejdůležitější mikroorganismy, které se na tom podílejí, jsou především sinice (cyanobakterie). Jejich nástup významně podporuje atmosférický dusík, který se nachází v tající ledovcové vodě.

The lecture was divided into three parts:

1. Which astrophysical and anthropogenic influences affect the alternation of glacial and interglacial periods? Current scientific knowledge provides sufficient evidence that anthropogenic influences are a decisive factor contributing to rapid global warming. The increase in temperatures and other associated factors is greatest in parts of the Arctic, including the Svalbard archipelago.

2. The Czech Arctic Scientific Infrastructure „Josef Svoboda Station“ is located in the central part of the Svalbard archipelago, on the border between the warmer oceanic and colder continental climates, where climate change is very significant at all levels. Long-term Czech ecological research is focused on this issue.

3. One of the environmental problems associated with climate change in the Arctic is the melting and retreat of glaciers, which involves a complicated process of new life entering the deglaciated areas (primary succession). The most important microorganisms that are involved in this process are mainly cyanobacteria. Their initial occurrence is significantly supported by atmospheric nitrogen, which is found in melting glacial water.

Na lyžích napříč Grónskem / Crossing Greenland on skis

(Zdeněk Lyčka, kulturní koordinátor / Cultural Coordinator, MZV / Ministry of Foreign Affairs, Prague, zdenek_lycka@mzv.cz)

ZRUŠENO kvůli covidové izolaci přednášejícího.

CANCELLED due to covid isolation of the lecturer.

Koordinátoři Arktického festivalu mnohokrát děkují všem pořádajícím a spolupracujícím institucím, zapáleným nadšencům a Norským fondům, bez jejichž pomoci by nebylo možné každoroční festival takového rozsahu realizovat.

The coordinators of the Arctic Festival would like to thank all organizing and cooperating institutions, passionate enthusiasts and Norway Grants. Without their help, it would not be possible to hold this annual festival on such a large scale.

